Den Haag

Beleidskader Kunst en Cultuur 2025-2028

Ruimte voor ontwikkeling

Inhoud

Voorwoord 5

Inleiding 7

1. Beleidskader Kunst en Cultuur 2025-2028 10
   - 1.1 De hoofdlijnen van het cultuurbeleid 11
   - 1.2 Terugblik 11
   - 1.3 Rust en ruimte 2025-2028 12
   - 1.4 Het landelijke culturele stelsel 12
   - 1.5 Beleidsdoelstellingen 2025-2028 13
   - 1.6 Adviescommissie 14
   - 1.7 Van kader naar MJB 14

2. Aantrekkelijke stad 16
   - 2.1 Internationale aantrekkingskracht 17
   - 2.2 Nachtcultuur 18
   - 2.3 Festivals 19
   - 2.4 Cultuur in stedelijke gebiedsontwikkeling 19
   - 2.5 Kunst en cultuur in en met de wijken 21
   - 2.6 Samenvattend 21

3. Beleidsdoelstellingen 22
   - 3.1 Een veelzijdig en kwalitatief hoogwaardig cultuuraanbod (de artistieke waarde) 23
   - 3.2 Een vitale, weerbare én duurzame cultuursector 23
   - 3.2.1 Bedrijfsvoering 24
   - 3.2.2 Personeel en organisatie 24
   - 3.2.3 Publiek en aanbod 25
   - 3.2.4 Duurzaamheid 25
   - 3.2.5 Positionering en samenwerking 25
   - 3.2.6 Wie doet wat? 26
   - 3.3 Diversiteit en Inclusie 27
   - 3.3.1 Kunst en cultuur voor iedereen 27
   - 3.3.2 Nabijheid van kunst en cultuur 28
   - 3.3.3 Code Diversiteit en Inclusie 29
   - 3.3.4 Wie doet wat? 29
   - 3.4 Cultuureducatie 29
   - 3.4.1 Cultuureducatie van voorschoolse educatie tot en met mbo 30
   - 3.4.2 Culturele instellingen en het educatieaanbod 30
   - 3.4.3 Wie doet wat? 30
   - 3.5 Een levendig makersklimaat 31
   - 3.5.1 Wie doet wat? 32

4. Richtlijnen voor de beoordeling van de subsidieaanvragen 34
4.1 Artistiek-inhoudelijk beleid 35
4.1.1 Cultuurankers 35
4.1.2 Cultuureducatie-instellingen en instellingen met cultuureducatieprogramma's 36
4.1.3 Levendig makersklimaat en talentontwikkeling 36
4.2 Zakelijk beleid (een vitale, weerbare én duurzame cultuursector) 36
4.3 Diversiteit en Inclusie 38

5. Subsidiestelsel Cultuur 2025-2028 40
5.1 Inrichting subsidiestelsel Cultuur 2025-2028 41
5.2 Tweejarige subsidieregeling – categorie A 41
5.3 Vierjarige subsidieregeling MJB 2025-2028 – categorie B 42
5.3.1 Deelplafonds voor de Cultuurankerfuncties in de stadsdelen 42
5.3.2 Deelplafond voor Openluchttheater Zuiderpark 43
5.4 Vierjarige subsidieregeling MJB 2025-2028 – categorie C 44
5.5 Begrotingssubsidie voor drie systeeminstellingen 47
5.6 Begrotingssubsidie voor instellingen die gemeentelijke collecties beheren 49
5.7 Begrotingssubsidie voor Amare 50

6. Financieel kader Cultuur 52
6.1 Totstandkoming budget 53
6.2 Verdeling budget 53

7. Duurzaam cultureel vastgoed 56
7.1 Cultureel vastgoed 57
7.2 Meerjarenonderhoudsplan 57

8. Procedure en besluitvorming 2024 59
8.1 Subsidieregelingen MJB kunst en cultuur 2025-2028 – categorie B en C 60

9. Bijlagen 63

Gemeente Den Haag
Juni 2023

Voorwoord

Kunst en cultuur zijn wezenlijke onderdelen van onze stad. Van de hele stad, en van ieder stadsdeel, want het is van groot belang dat alle inwoners (en bezoekers) de mogelijkheid hebben om te genieten van het rijke culturele aanbod dat Den Haag te bieden heeft. Het college is trots op de Haagse culturele sector, op de kracht en weerbaarheid die de sector de afgelopen jaren heeft laten zien. Op de niet te stuiten drive van makers en instellingen, waardoor er in de stad altijd iets te beleven valt. En dat terwijl het slechts een jaar geleden is dat de laatste corona-maatregelen werden opgeheven en de sector kort daarna, net als andere sectoren, te maken kreeg met de kostenstijgingen en onzekerheden als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de daaraan gerelateerde energiecrisis.

Sterke en gezonde cultuursector

De Cultuurvisie Den Haag 2033 is ambitieus en optimistisch. Er is ruimte voor vernieuwing, met accenten op cultuureducatie en -participatie, diversiteit en inclusie, ruimte en aandacht voor (jonge) cultuurmakers en een aantrekkelijk aanbod dat het hele jaar door publiek uit én van buiten Den Haag trekt. Met dit Beleidskader Kunst en Cultuur 2025-2028 maken we een eerste vertaalslag van de Cultuurvisie voor de periode 2025-2028. Hierbij staan twee onderwerpen centraal: artistiek en divers cultuuraanbod, en een gezonde en vitale bedrijfsvoering. Dit zijn belangrijke voorwaarden voor een sterke en gezonde cultuursector. En dat vraagt om investeringen. In de makers en vele culturele instellingen en initiatieven, en in de voorzieningen die daarvoor nodig zijn. Hierbij hoort een passend subsidiestelsel. Vanuit de sector is de sterke wens geuit om meer differentiatie aan te brengen in de systematiek. We hebben hieraan gehoor gegeven en drie verschillende meerjarige subsidieregelingen ontwikkeld. Het college hoopt hiermee ruimte te geven aan een vernieuwende en kwalitatief stevige infrastructuur voor de Haagse cultuursector.

We bouwen aan een stad die klaar is voor de toekomst

Een toekomstbestendige cultuursector vraagt ook om verduurzaming van onze cultuurgebouwen. Bovendien staan we voor de omvangrijke verbouwing van twee musea in het Museumkwartier, willen we de popsector verstevigen en de Cultuurankers in de stadsdelen meer slagkracht geven. Ook in de ontwikkelgebieden, zoals Zuidwest en de Binckhorst, moet ruimte komen voor kunst en cultuur. Veel Haagse instellingen zijn van nationaal belang en hebben een aanbod van internationale kwaliteit, waardoor ze bezoekers vanuit de hele wereld trekken. Die internationale aantrekkingskracht wil het college de komende jaren verder versterken en uitbreiden. Ook de nacht krijgt meer aandacht, omdat ook dan vaak nieuwe kunstvormen ontstaan en (sub)culturen die zich elders niet gepresenteerd voelen, elkaar kunnen vinden. Het college daagt de cultuursector dan ook uit om meer samenwerkingen te initiëren ten behoeve van een bloeiende nachtcultuur. Ontwikkeling is nodig om aansluiting te houden met een veranderende stad. Met dit Beleidskader nodigt het college culturele instellingen en makers uit om de komende jaren gezamenlijk stappen te zetten om de ambities uit de Cultuurvisie Den Haag 2033 waar te maken en zo samen nóg meer betekenis te geven aan de stad. Ieder op zijn, haar of hun eigen wijze en plek, en in zijn, haar of hun eigen tempo. Zo bouwen we aan een stad die tegen een stootje kan.

Saskia Bruines
Wethouder Financiën, Cultuur en Economie

Inleiding

Van Cultuurvisie Den Haag 2033 naar Beleidskader Kunst en Cultuur 2025-2028
Dit Beleidskader Kunst en Cultuur 2025-2028 (hierna te noemen Beleidskader 2025-2028) is een eerste vierjarige uitwerking van het tienjarenperspectief dat de gemeente Den Haag in de onlangs uitgebrachte Cultuurvisie Den Haag 2033 heeft geschetst. In deze Cultuurvisie staan de beleidsdoelstellingen beschreven die de basis vormen voor het cultuurbeleid in de komende tien jaar. Met het Beleidskader 2025-2028 maken we die concreet voor de periode 2025-2028.

Ambities en voorwaarden
Uitgaande van de actuele opgaven waar Den Haag zich voor gesteld ziet, hebben wij[1] in de Cultuurvisie vier opgaven benoemd waarbij kunst en cultuur optimaal van betekenis kunnen zijn: onderwijs en ontwikkeling (cultuureducatie en -participatie), diversiteit en inclusie (van aanbod, organisaties en publiek), innovatie en creativiteit (het makersklimaat), en de aantrekkelijkheid van de stad voor bewoners en bezoekers (aantrekkingskracht). Per opgave zijn ambities geformuleerd die in het verlengde van de ambities van de sector liggen. We versterken hierdoor wat er al is en voegen nieuwe ambities toe. Daarnaast stellen we twee voorwaarden die noodzakelijk zijn om aan deze ambities invulling te kunnen geven: een gezonde, vitale en weerbare culturele sector en een verdergaande integrale benadering van gemeentelijk beleid.

Invulling en verfijning
De Cultuurvisie Den Haag 2033 is een vergezicht, een stip op de horizon die de koers aangeeft van waar we met elkaar heen willen. De ambities voor 2033 zijn in deze visie zo concreet mogelijk benoemd, maar de visie is geen gebruiksaanwijzing waarin punt voor punt staat opgesomd wat wel en niet haalbaar is en hoe we een en ander precies denken te realiseren. De hiervoor benodigde strategieën ontwikkelen we de komende jaren en leggen we onder meer vast in de achtereenvolgende (vierjaarlijkse) Beleidskaders. Het Beleidskader voor de periode 2025-2028 is daarmee een eerste uitwerking, invulling en verfijning van het tienjarenperspectief van de Cultuurvisie Den Haag 2033.

Aanpassing subsidiestelsel
Voor de beleidsperiode 2025-2028 ligt de nadruk op het vitaal en weerbaar maken van de culturele sector enerzijds en het behouden van een breed, toegankelijk en divers kunst- en cultuuraanbod anderzijds. We maken ons hard voor een sector die op een krachtige en duurzame wijze kan bijdragen aan de opgaven van de stad én die in alle delen van de stad zichtbaar is.
Om dit te bereiken wordt vanaf 2025 onder meer het subsidiestelsel aangepast[2]. We maken voor de beleidsperiode 2025-2028 een onderverdeling naar omvang van de aanvragende instellingen door verschillende subsidieregelingen op te stellen met voorwaarden die zijn afgestemd op het minimale en maximale aan te vragen subsidiebedrag. In de twee vierjarige subsidieregelingen zijn diverse functies benoemd zodat deze binnen de cultuursector zijn gewaarborgd. De nieuwe tweejarige subsidieregeling biedt kleinere organisaties en initiatieven de gelegenheid om op een laagdrempelige manier structurele subsidie aan te vragen. We willen makers en instellingen daarmee de ruimte geven zich verder te professionaliseren en tegelijkertijd vernieuwing en innovatie in de kunsten te stimuleren.

1 Lees ‘de gemeente’ waar in het Beleidskader Kunst en Cultuur 2025-2028 ‘wij/we’ staat.
2 Gemeente Den Haag (2023). RIS315150 ‘Voortgangsbrief subsidiebestel Cultuur en proces MJB 2025-2028’.

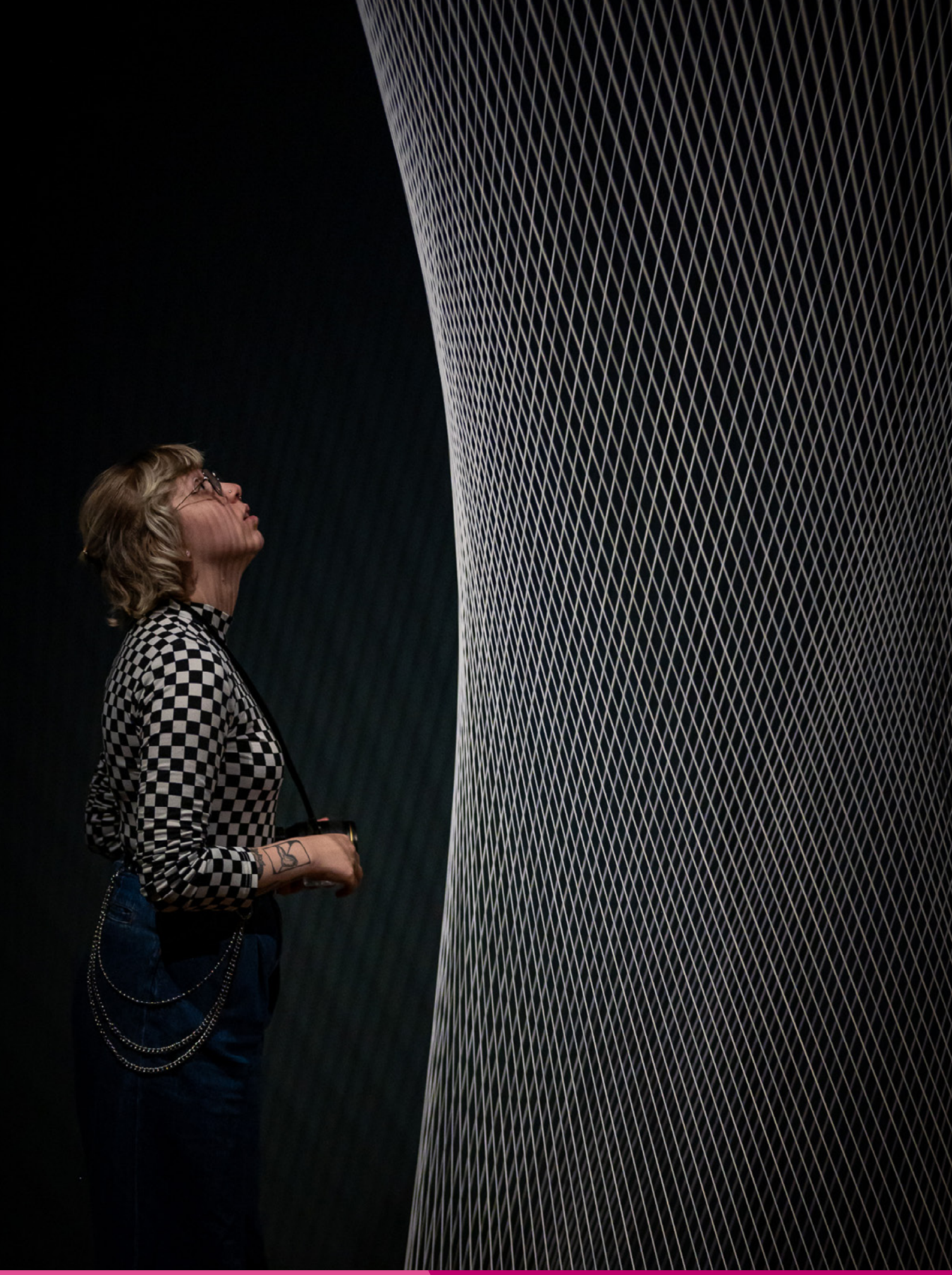
Bovendien bieden we een aantal instellingen een andere vorm van meerjarige financiering aan, buiten het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur om (zie hoofdstuk 5 voor een uitgebreidere toelichting hierop). Tot slot zijn er naast de meerjarige subsidieregelingen nog andere (culturele) subsidieregelingen die bijdragen aan de verwezenlijking van de in de Cultuurvisie Den Haag 2033 genoemde ambities (zie bijlage 2).

Gedragscodes

Door de drie gedragscodes voor de cultuursector (Fair Practice Code, Governance Code Cultuur en Code Diversiteit & Inclusie) tot belangrijke voorwaarden voor het aanvragen van subsidie te maken, moedigen we instellingen aan te werken aan een gezonde en weerbare bedrijfsvoering waarbij een duurzaam artistiek en zakelijk beleid centraal staat. We realiseren ons dat de budgetten die voor deze beleidsperiode beschikbaar zijn gesteld nog niet toereikend zijn voor de ambities die we hebben geformuleerd. We zullen hiermee binnen de gestelde subsidie-voorwaarden dan ook rekening houden en begrijpen dat 'fair pay' voor sommige organisaties kan leiden tot vermindering van het aanbod.

Samenwerking en vertrouwen

De gemeente zal ook in de komende beleidsperiode een nauwe samenwerking nastreven met het culturele veld, met collega's van de verschillende gemeentelijke beleidsafdelingen én met inwoners van en andere organisaties in de stad. Bestaande samenwerkingen zetten we voort en versterken we en waar nodig gaan we nieuwe samenwerkingen aan. Daarnaast zijn we een belangrijke partner voor andere steden, het Rijk, landelijke instellingen en belangenorganisaties om (landelijke) beleidsonderwerpen te agenderen en te verwezenlijken. Wederzijds vertrouwen is daarbij een vanzelfsprekende voorwaarde. Door de handen ineen te slaan, bereiken we meer.

1. Beleidskader Kunst en Cultuur 2025-2028

1.1 De hoofdlijnen van het cultuurbeleid

Kunst en cultuur zijn voor onze Haagse samenleving van grote waarde. Met kunst geven wij uitdrukking aan onze eigen cultuur, maar ook aan hoe wij als mensen van verschillende achtergronden (samen)leven, invulling en betekenis geven aan de dagelijkse werkelijkheid. Bij het ervaren van kunst maken we kennis met de belevingswereld van kunstenaars en makers; we zien, horen en voelen hoe zij die werkelijkheid interpreteren en verbeelden. Tegelijkertijd kunnen we door zelf kunst te maken of te beoefenen, uiting (leren) geven aan onze eigen ervaringen, gedachtes en gevoelens. Zo brengt kunst een dialoog tot stand tussen (onszelf als) makers, deelnemers en bezoekers en de wereld om ons heen. Kunst reikt ons nieuwe perspectieven aan en biedt ons daardoor de mogelijkheid de ander en onszelf (beter) te leren kennen.

De gemeente Den Haag geeft ruimte aan de verschillende betekenissen die kunst en cultuur in en voor de samenleving hebben en daarmee aan de ontwikkeling van het culturele leven in onze stad. De artistieke waarde van kunst en cultuur vormt samen met het belang dat wij hechten aan een gezonde, vitale en weerbare culturele sector de basis van het Haagse cultuurbeleid in de komende jaren. Wij zijn er trots op dat in Den Haag kunst wordt gemaakt van een hoog artistiek niveau. Maar we vinden het ook belangrijk dat het kunstaanbod rijkgevarieerd en voor iedereen toegankelijk is.

1.2 Terugblik

We kijken terug op een roerige start van de beleidsperiode 2021-2024. Culturele instellingen waren gesloten vanwege de coronamaatregelen, personeel werkte noodgedwongen vanuit huis en plannen en programma's bleven op de plank liggen. Maar ondanks de fysieke beperkingen bleek de sector vastberaden om het contact met het publiek te onderhouden. De digitalisering nam hierdoor een vlucht. Met online-voorstellingen en -programma's werden nieuwe doelgroepen aangesproken, maar tegelijkertijd was het vaak lastig om de meer traditioneel ingestelde bezoekers te bereiken. De hunkering naar een live-ervaring bleef groot, maar toen de instellingen eenmaal weer open mochten, bleek het bezoeken van een theater, museum of concertzaal voor een groot deel van het publiek toch nog lange tijd een brug te ver. Dit zorgde niet alleen voor financiële zorgen bij makers en culturele instellingen, maar vooral ook voor mentaal zware jaren. Daardoor verlieten ook veel getalenteerde medewerkers de cultuursector. De gemeente heeft getracht verlichting te bieden door coulant te zijn wat betreft het halen van de prestatie-eisen, mee te denken over mogelijke alternatieven en oplossingen en, waar dat kon, financiële ondersteuning te bieden. Inmiddels zijn alle coronamaatregelen opgeheven, maar zijn de problemen en zorgen die in de culturele sector leven nog niet voorbij. Hoewel het publiek de weg naar de instellingen wel weer steeds beter weet te vinden, is het door personeelstekorten en stijgende kosten nog altijd een lastige en grillige tijd voor de sector. Dat maakt het streven naar een weerbare cultuursector alleen maar nóg urgenter.

1.3 Rust en ruimte 2025-2028

De behoefte aan het creëren van meer rust en ruimte in de culturele sector was groot. Voornamelijk om de bestaande crises op te vangen en hiervan te kunnen herstellen. De roep vanuit de sector om de cultuurbeleidsperiode 2021-2024 met twee of vier jaar te verlengen werd dan ook steeds luider. Maar de juridische en beleidsmatige consequenties die dit zou hebben, hebben het Rijk en de andere overheden doen besluiten om dit verzoek niet in te willigen[3]. Wel geven wij gehoor aan twee andere belangrijke wensen van de sector: een vereenvoudiging van de subsidieaanvraagprocedure en een beoordeling die meer op basis van vertrouwen en minder aan de hand van kwantitatieve prestatie-eisen plaatsvindt. In overleg met andere (grote) gemeenten en het Rijk zijn de inrichtingseisen en de formats voor subsidieaanvragen zoveel mogelijk op elkaar afgestemd, waardoor de procedures voor de vele instellingen die ook landelijke subsidies aanvragen zijn vereenvoudigd. Ook is hierbij gekeken of het aantal vereiste prestatie-cijfers kan worden teruggebracht.

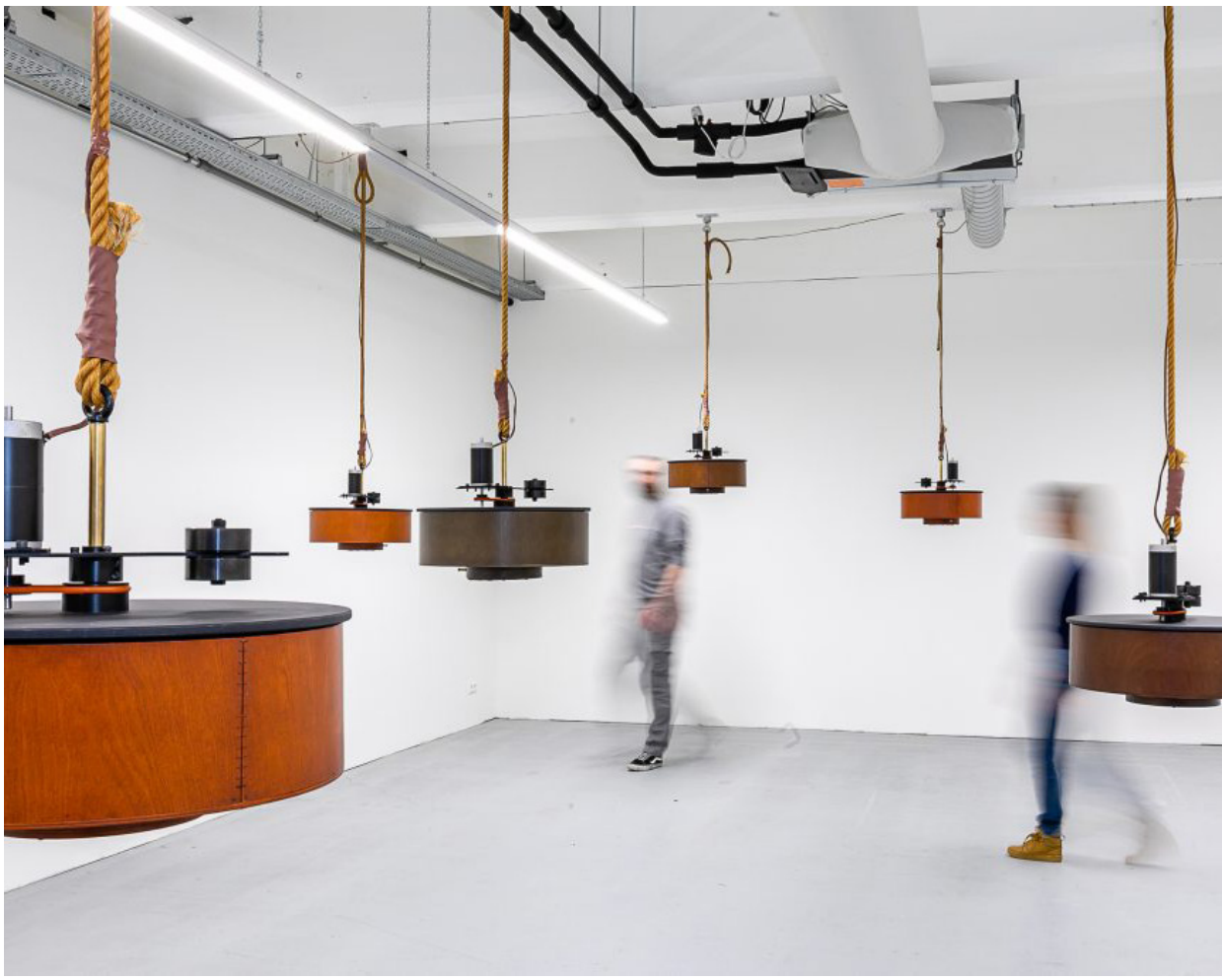
Daarnaast zijn we ingegaan op het verzoek van de Haagse cultuursector om de indieningstermijn van de subsidieaanvragen voor de beleidsperiode 2025-2028 aan te passen van 1 december 2023 naar 1 februari 2024. Hierdoor hebben culturele instellingen meer tijd om de aanvraag voor het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 (hierna te noemen MJB 2025-2028) te schrijven en loopt de Haagse indieningstermijn nu gelijk met de indieningstermijn van het Rijk en de andere grote steden. Voordeel hiervan is dat instellingen die zowel een gemeentelijke als een landelijke aanvraag indienen deze beide aanvragen beter op elkaar kunnen afstemmen.

Ook volgen we in dit Beleidskader 2025-2028 niet alleen de opgaven zoals deze in de Cultuurvisie Den Haag 2033 zijn beschreven, maar continueren we tevens in grote lijnen de beleidsdoelstellingen zoals geformuleerd in het voorgaande Beleidskader Kunst en Cultuur 2021-2024. In de verschillende subsidieregelingen brengen we een differentiatie aan in de voorwaarden, afgestemd op de hoogte van de aanvraagbedragen. De (door corona) niet-uitgevoerde programmavoorstellen kunnen, mits zij nog steeds relevant zijn, eventueel opnieuw worden opgenomen in de aanvraag. Hierdoor kunnen instellingen het eerder ingezette beleid continueren, waarbij uiteraard wel gevraagd wordt zich te verhouden tot de huidige ontwikkelingen in de maatschappij.

1.4 Het landelijke culturele stelsel

Het Rijk, de provincies en de gemeentes zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de culturele infrastructuur in Nederland. De manier waarop de overheid cultuur ondersteunt, is aan herziening toe. Dat vinden het culturele veld, onderzoekers en overheden. De huidige systematiek sluit niet meer goed aan op ontwikkelingen en wensen die leven in de sector, de samenleving en bij het publiek. De Staatssecretaris van Cultuur en Media heeft daarom op 2 maart 2023 advies gevraagd aan de Raad voor Cultuur over het cultuurstelsel van de toekomst en daarmee over een vernieuwing van het cultuurbestel vanaf 2029[4]. Vanwege het samenspel tussen de overheden en de cofinanciering met het Rijk van verschillende Haagse instellingen heeft een stelselherziening voor 2029-2032 ook invloed op het gemeentelijke cultuurbeleid. Daarom vindt er voortdurend afstemming tussen de (grote) gemeenten en het ministerie van OCW plaats.

3 Gemeente Den Haag (2022). RIS313547 'Geen verlenging van cultuurperiode bij Rijk en gemeente'.
4 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2023). 'Adviesaanvraag cultuurbestel van de toekomst'.

1.5 Beleidsdoelstellingen 2025-2028

Dit Beleidskader 2025-2028 bevat een toelichting op de beleidsdoelen voor de periode 2025-2028 (hoofdstuk 2 en 3), en per beleidsdoel geven we ook aan waar de verantwoordelijkheid van de gemeente op dit punt ligt. Vervolgens zetten we uiteen wat we voor de komende vier jaar van de culturele instellingen vragen en welke beoordelingsrichtlijnen aan de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 (hierna te noemen Adviescommissie 2025-2028) worden meegegeven om de subsidieaanvragen te beoordelen (hoofdstuk 4). Een nadere specificatie van de beoordelingscriteria wordt opgenomen in de nog op te stellen meerjarige subsidie-regelingen 2025-2028. Als laatste wordt de indeling van de meerjarige subsidieregelingen nader toegelicht (hoofdstuk 5), met het bijhorende financiële kader (hoofdstuk 6).

De beleidsdoelstellingen voor het MJB 2025-2028 zijn, in het kort:

- een veelzijdig en kwalitatief hoogwaardig cultuuraanbod (de artistieke waarde);
- een vitale, weerbare en duurzame cultuursector;
- diversiteit en inclusie;
- cultuureducatie;
- een levendig makersklimaat.

De inhoud van het Beleidskader 2025-2028 is gebaseerd op de uitkomsten van de Evaluatie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 en de Cultuurvisie Den Haag 2033. De input van beide documenten is opgehaald middels uitgebreide participatieprocessen, zie bijlage 3.

1.6 Adviescommissie

In januari is een deskundige en onafhankelijke Adviescommissie 2025-2028 ingesteld[5]. Deze heeft zich al vanaf begin 2023 in het culturele veld kunnen verdiepen en kan gedurende het hele jaar activiteiten bezoeken. De Adviescommissie 2025-2028 bestaat uit dertien kernleden (inclusief de voorzitter) en twintig disciplineleden. De commissieleden beschikken over expertise op een of meer van de volgende disciplines en/of gebieden: muziek (oud, klassiek, nieuw, muziektheater, pop, jazz, urban, elektronisch), theater, dans, letteren, film, beeldende kunst, musea en collectiebeheer, festivals, jongerencultuur, cultuureducatie en cultuurparticipatie. De taken, bevoegdheden, de wijze van benoeming van de leden én de werkwijze van de Adviescommissie 2025-2028 zijn vastgelegd in het Reglement adviescommissie meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur Den Haag 2023[6].

1.7 Van kader naar MJB

De Adviescommissie 2025-2028 gebruikt dit Beleidskader 2025-2028 om in het eerste kwartaal van 2024 de plannen van de aanvragers voor de beleidsperiode 2025-2028 te toetsen. De beoordeling vindt plaats op basis van de criteria die zijn opgenomen in de subsidieregelingen meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028. Daarna volgt een advies aan het college dat zijn weerslag krijgt in het MJB 2025-2028. Hierin staat welke instellingen gedurende de komende beleidsperiode een meerjarige subsidie krijgen.

5 Gemeente Den Haag (2023). RIS314386 'Instellen Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028'.
6 Gemeente Den Haag (2023). RIS314884 'Reglement adviescommissie meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur Den Haag 2023'.

2. Aantrekkelijke stad

Een stad als Den Haag – waarin mensen van en met diverse (sub)culturen, opleidingsniveaus, leeftijden, geloofsovertuigingen, samenlevingsvormen, talen, inkomens en leefstijlen met en naast elkaar leven – vraagt om een culturele sector die deze diversiteit weerspiegelt. De gemeente wil voorzien in de verschillende behoeften die er leven en aldus een stad zijn die aantrekkelijk voor álle inwoners is. Dit biedt zowel uitdagingen als kansen voor de culturele sector, die naast de gesubsidieerde instellingen ook een groot aantal organisaties en makers telt die niet (door de gemeente) of op projectbasis gesubsidieerd worden. Hiertoe behoren ook de particuliere aanbieders van kunst- en cultuuraanbod in de vrije tijd. Ook zij dragen eraan bij dat iedereen mee kan doen.

Een aantrekkelijke stad kan niet zonder een rijk cultureel leven. Den Haag mag zich wat dat betreft gelukkig prijzen met zijn veelzijdige kunst- en cultuuraanbod, veelal van goede, zo niet uitstekende kwaliteit en vaak buitengewoon actueel. Dat geldt zowel voor het aanbod in de vele cultuurgebouwen als voor het brede palet aan festivals en evenementen. In het Coalitieakkoord 2022-2026[7] wordt Den Haag dan ook gekenschetst als een stad met een veelzijdige en contrastrijke kunst- en cultuursector. Naast de – vaak (inter)nationale – aantrekkingskracht van de musea, gezelschappen en festivals zien we daarbij ook een dynamische kleinschaligheid, die verdieping en contrasten toevoegt aan het bestaande aanbod. Zo telt de stad veel verborgen parels, zowel in het centrum als in de wijken, die bewoners en bezoekers in contact brengen met een verrassend, onverwacht en verfrissend Den Haag.

Juist de mix van 'groot' en 'klein', van traditie en vernieuwing, van lokaal en internationaal belang, maakt Den Haag tot een aantrekkelijke en fascinerende plek om te wonen of te bezoeken. De Haagse culturele sector draagt hiermee bovendien op eigen wijze bij aan de positionering van Den Haag als, onder meer, stad aan zee, koninklijke stad en stad van vrede en recht. Niet altijd letterlijk wat betreft de thematiek van voorstellingen en programma's, maar ook door bewoners, bezoekers en (cultuur)professionals uit binnen- en buitenland bewust te maken van die positionering én van de vele andere kwaliteiten en mogelijkheden die Den Haag te bieden heeft.

2.1 Internationale aantrekkingskracht

Internationaal gezien wordt Den Haag voor young professionals, studenten en andere uit het buitenland afkomstige nieuwkomers steeds aantrekkelijker. Niet alleen om er te wonen, studeren en/of te werken, maar ook als stad om te bezoeken. De ruim 450 internationale organisaties, ngo's, multinationals, onderwijsinstellingen en startups zijn samen goed voor ruim 40.000 banen. Jaarlijks ontvangt Den Haag meer dan 25.000 internationale nieuwkomers. Bij de Haagse Hogeschool en Inholland studeren circa 5.000 buitenlandse studenten en door de aanwezigheid van onder meer de Universiteit Leiden, TU Delft, International Social Studies en de kunstvakopleidingen telt de stad in totaal zo'n 8.000 internationale studenten. Mede daardoor is Den Haag – met een overall-aantal van 30.049 studenten in 2021[8] – een snelgroeiende studentenstad.

Een hoogwaardig en veelzijdig (internationaal) kunst- en cultuuraanbod, waarvan de zogeheten *language no problem*-programmering deel uitmaakt, is niet alleen noodzakelijk voor de internationale inwoners van de stad. Het maakt Den Haag – in combinatie met de ligging aan zee, het groene en koninklijke karakter en het cultuurhistorisch erfgoed – ook aantrekkelijk

7 Gemeente Den Haag (2022). RIS 313189 Coalitieakkoord Den Haag 2022-2026. 'Voor een stad die tegen een stootje kan'.
8 Nuffic (2021). Regions and universities | Nuffic.

voor bezoekers uit binnen- en buitenland. Uit de Monitor Toerisme 2021 blijkt dat Den Haag na de coronapandemie van alle Europese steden het beste herstelt gemeten naar het aantal hotelovernachtingen. Met name voor internationale toeristen blijkt het rijke culturele aanbod, en vooral de musea, een belangrijke reden voor een bezoek aan Den Haag. Wel is het essentieel dat het culturele veld, net als andere aanbieders in de toeristische sector, het aanbod zichtbaar maakt en aantrekkelijk houdt om bezoekers te blijven trekken[9].

Naast de internationale bezoeker wil Den Haag zich ook meer richten op bezoekers en de inwoners van de stad. In opdracht van de gemeente Den Haag heeft The Hague & Partners een marketingstrategie[10] opgesteld waarin meer aandacht wordt besteed aan deze doelgroepen.

2.2 Nachtcultuur

De nacht is een onmisbaar onderdeel van onze cultuur en daarmee cruciaal binnen het kunst- en cultuuraanbod. Het is vaak 's nachts dat er nieuwe kunstvormen ontstaan en dat er ruimte is voor experiment en innovatie. Binnen de nachtcultuur zijn (doel)groepen als jonge kunstenaars,

9 Gemeente Den Haag (2023). RIS314914 'Monitor Toerisme 2021 en huidige stand van zaken bezoekerseconomie, pagina 6 en 30'.
10 The Hague & Partners (2022). 'Strategie lokale en regionale marketing Den Haag'.

studenten, mensen met een migratieachtergrond en de queer community goed vertegenwoordigd. De nacht draagt daardoor bij aan doelstellingen van de gemeente op het gebied van diversiteit en inclusie, aantrekkelijkheid en makersklimaat. Een bloeiende nachtcultuur vergroot de aantrekkingskracht van de stad, bepaalt mede het gezicht van de culturele sector, draagt bij aan sociale cohesie en mentaal welbevinden en kan een 'safe space' bieden voor gemarginaliseerde groepen.

Er is op dit gebied in Den Haag echter nog veel te winnen. In 2023 wordt een nieuwe nachtvisie gepresenteerd, waarin is opgenomen dat er ook binnen het cultuurbeleid ruimte aan nachtprogrammering wordt gegeven. We stimuleren bestaande culturele organisaties om ondersteuning te bieden aan communities die 'hun' nachten zelf vormgeven, bijvoorbeeld door het inzetten van hun netwerk, kennis en infrastructuur. We roepen nieuwe organisaties en makers op om zich op dit gebied verder te ontwikkelen en bieden hiervoor verschillende subsidieregelingen aan. Daarnaast werken we binnen de gemeente nauw samen om de opening van nieuwe locaties voor nachtcultuur mogelijk te maken.

2.3 Festivals

Ook festivals en evenementen dragen bij aan de verlevendiging van de stad, ze brengen verschillende groepen mensen samen en zetten Den Haag 'op de kaart'. De stad heeft een groot aanbod aan festivals die zowel qua omvang als inhoud zeer divers zijn. Tot 2020 was er landelijk en in Den Haag sprake van een aanzienlijke groei van het aantal festivals en evenementen, alsook van hun populariteit. Maar door twee jaar van coronamaatregelen en oplopende (personeels)kosten door recente mondiale ontwikkelingen beleven festivals momenteel een onzekere periode. De komende periode zullen gratis toegankelijke festivals steeds verder onder druk komen te staan[11].

Enkele Haagse festivals worden vanuit het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2021-2024 gesubsidieerd, sommige daarvan ontvangen cofinanciering vanuit het evenementenbeleid. Binnen het MJB 2025-2028 zal er ruimte blijven voor artistiek-inhoudelijke festivals, juist omdat ze een plek bieden aan lokaal talent, de literatuur-, muziek-, theater- en danscultuur in haar volle breedte zichtbaar maken en kunst en cultuur op een laagdrempelige manier toegankelijk maken voor een breed publiek.

2.4 Cultuur in stedelijke gebiedsontwikkeling

Een aantal lopende, omvangrijke stedelijke projecten en vernieuwingen kan van grote invloed zijn op het cultuuraanbod en de culturele diversiteit en vitaliteit van de stad. Naast het centrum, Central Innovation District, de Binckhorst en het Museumkwartier vinden ook in Den Haag Zuidwest en de kuststrook van Kijkduin tot Scheveningen-Noord stedelijke vernieuwingen plaats. Om de leefbaarheid binnen deze gebieden straks te kunnen garanderen, zijn een passende rol en ruimte voor kunst, cultuur en creativiteit doorslaggevend. Tegelijkertijd bieden vernieuwingsprojecten ook een kans om de culturele sector te versterken.

11 VNPF (2023). Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals.

Museumkwartier en Spuiplein

We vergroten de aantrekkelijkheid van de binnenstad door het brede palet aan kunst- en cultuuraanbod in het Museumkwartier te verstevigen en zichtbaar te maken. We houden het voormalige pand van de Amerikaanse ambassade aan het Lange Voorhout in gemeentelijk eigendom en werken samen met Escher in Het Paleis aan een ontwerp voor de realisatie van een nieuw Escher museum. Ook investeren we in de verbouwing van het Haags Historisch Museum. Met de komst van Amare als 'Huis voor cultuur, educatie, events en ontmoeting' is het Spuiplein weer het culturele hart van de stad, waar theater, dans, muziek, festivals en film samenkomen. Culturele topinstellingen, jonge talenten en amateurs dragen in dit gebied samen zorg voor een aansprekende culturele programmering voor alle Hagenaars, maar ook voor bezoekers van (ver) buiten onze stadsgrenzen. De komende jaren wordt verder geïnvesteerd in het toegankelijk en aantrekkelijk maken van het gebied en de diverse cultuurgebouwen.

Zuidwest

Zuidwest staat voor een transitie: de komende twintig jaar staan in het teken van sloop, nieuwbouw, verdichting en verduurzaming. Via de Brede Aanpak (het 'nationale programma Zuidwest') wordt de komende jaren gemeentebreed ingezet op een verbetering van de wijken in Zuidwest. Dit doen we mede door te zorgen voor een aantrekkelijk kunst- en cultuuraanbod in de buurt, zodat mensen meer ontspanning, schoonheid en plezier kunnen ervaren en er meer gelegenheid is tot onderling contact.

Zuidwest is de meest diverse wijk van Den Haag: hier komen 180 culturen bij elkaar. Dit is een enorme kracht en biedt veel kansen. Op het moment ervaren bewoners nog veel drempels om gebruik te maken van kunst en cultuur in Zuidwest. Het is te ver weg of het kost te veel. Kunst en cultuur zijn een middel om verhalen van over de hele wereld te laten zien en horen. We willen meer bewoners uitnodigen dit met elkaar te delen. Het is hierom belangrijk dat culturele plekken dichtbij, bereikbaar en betaalbaar zijn. Extra locaties voor cultuur zorgen ervoor dat bewoners dichter bij huis cultuur kunnen beleven. De wens is dat het aantal culturele voorzieningen zoals theaters, musea en galerieën de komende jaren groeit zodat er een aantrekkelijk kunst- en cultuuraanbod in de buurt komt.

Naast Theater en Filmhuis Dakota, Musicon en het Zuiderparktheater willen we ook in de verschillende kleinschalige ontmoetingsruimtes cultuur programmeren. De ambitie is meer initiatieven van bewoners te initiëren en te faciliteren om de wijken een stukje mooier te maken. We faciliteren die initiatieven ook extra via de regeling 'Zuidwest vertelt zijn verhaal' en we nodigen bestaande en nieuwe aanbieders dan ook van harte uit om kunst- en cultuuraanbod naar Den Haag Zuidwest te brengen. Op deze manier willen we er de komende jaren voor zorgen dat alle bewoners in Zuidwest kunnen genieten van kunst en cultuur in de buurt.

2.5 Kunst en cultuur in en met de wijken

In een stad waarin mensen van circa 180 verschillende nationaliteiten samenleven, kunnen kunst en cultuur van onmisbare waarde zijn voor het vergroten van de sociale cohesie en leefbaarheid. Kunst en cultuur kunnen mensen met elkaar in contact brengen, elkaar beter laten begrijpen en bewoners het gevoel geven dat zij ertoe doen. De komende beleidsperiode stimuleren we daarom samenwerkingsverbanden tussen stedelijke culturele instellingen, Cultuurankers en initiatieven of organisaties uit de stadsdelen/wijken, waarbij we streven naar een evenwichtig kunst- en cultuuraanbod dat toegankelijk is voor inwoners en bezoekers van alle wijken. Daarbij is er ook aandacht voor kunst in de openbare ruimte, waaronder we ook street art rekenen. Op veel plekken in de stad verschijnen steeds meer van dit soort kunstuitingen in het straatbeeld, waardoor woonbuurten worden opgefleurd en veel Hagenaars op een laagdrempelige manier met kunst en cultuur in aanraking komen[7].

2.6 Samenvattend

In de komende beleidsperiode versterken we het internationale profiel van Den Haag door onder andere meer nadruk te leggen op de zogeheten *language no problem*-programmering, stimuleren we nachtprogrammering om de jongere generatie aan de stad te binden en zetten we in op een toegankelijk en cultureel-divers aanbod dat evenredig verspreid is over de hele stad en dat recht doet aan de 180 nationaliteiten die de stad rijk is.

3. Beleidsdoelstellingen

In dit hoofdstuk worden de beleidsdoelstellingen voor de komende vier jaar toegelicht. Aanvullend geven we aan wat we hierin van de instellingen verwachten en wat de gemeente zelf de komende jaren gaat doen zodat we gezamenlijk werken aan de ambities die in de Cultuurvisie Den Haag 2033 zijn geformuleerd. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 de beleidsdoelstellingen vertaald naar beoordelingsrichtlijnen die de basis vormen voor de beoordeling van de aanvragen van het MJB 2025-2028.

3.1 Een veelzijdig en kwalitatief hoogwaardig cultuuraanbod (de artistieke waarde)

De artistieke waarde van kunst en cultuur vormt de basis van het Haagse cultuurbeleid. Den Haag beschikt over een zeer divers aanbod van hoog artistiek niveau waar we als stad trots op mogen zijn. Alle disciplines zijn in de Haagse culturele infrastructuur breed vertegenwoordigd en sterk met elkaar verbonden in vele samenwerkingsverbanden en talentontwikkelingsprogramma's. Kunst en cultuur zijn van grote betekenis voor maatschappelijke, economische en stedelijke opgaven, zeker wanneer de culturele instellingen en organisaties voldoende ruimte krijgen voor reflectie, ontwikkeling en onderzoek. Publieksaantallen hoeven niet altijd een graadmeter te zijn voor succes, de waarde van het artistieke product uit zich ook op veel andere manieren. Makers en instellingen mogen op het gemeentelijke beleid vooruitlopen en risico's nemen om zo de sector en het culturele aanbod levendig en vernieuwend te houden. Samen met de sector willen wij het huidige culturele niveau behouden en waar nodig sterker maken. Daarbij leggen we de nadruk op artistiek-inhoudelijke kwaliteit en een gezonde bedrijfsvoering. In samenwerking met The Hague & Partners zetten we de komende jaren steviger in op collectieve marketing zodat het brede culturele aanbod zichtbaarder wordt voor de inwoners en bezoekers van Den Haag.

Bij instellingen die kunst produceren en programmeren, is de artistiek-inhoudelijke kwaliteit een van de belangrijkste voorwaarden om voor subsidie in aanmerking te komen. Kernbegrippen hierbij zijn: vakdeskundigheid, zeggingskracht, oorspronkelijkheid, vernieuwing en/of experiment. Bij instellingen die niet (of in mindere mate) zelf produceren en programmeren – omdat ze bijvoorbeeld een ondersteunende of educatieve taak hebben – is maatgevend hoe adequaat zij hun taak uitvoeren en in hoeverre ze beschikken over de noodzakelijke specifieke deskundigheid en een relevant netwerk. Instellingen die gemeentelijke collecties beheren, moeten met behulp van een collectieplan duidelijk maken op welke wijze zij zorgdragen voor hun collecties en hoe zij deze ontsluiten voor inwoners en bezoekers van de stad.

3.2 Een vitale, weerbare én duurzame cultuursector

Een vitale, weerbare én duurzame cultuursector betekent dat instellingen en organisaties goed kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen en uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van klimaat, hergebruik van middelen, inclusiviteit en eerlijke betaling. Daarnaast is de sector erbij gebaat dat instellingen en organisaties een gezonde en toekomstbestendige bedrijfsvoering (kunnen) hanteren. Er wordt in toenemende mate een beroep op de wend- en weerbaarheid van de sector gedaan. En daarvoor is veerkracht nodig. Het versterken van deze veerkracht is een

opgave voor de korte termijn, het behouden ervan en het verder ontwikkelen van de wendbaarheid van de sector zijn permanente opgaves.

3.2.1 Bedrijfsvoering

De gemeente vereist dat instellingen qua organisatie, bestuur en financiën op orde zijn. De toepassing van de Governance Code Cultuur is verplicht en de taken, bevoegdheden en werkwijze van het bestuur van een culturele instelling worden op basis van de principes van deze code ingevuld. Door goed toezicht te houden op de artistieke en zakelijke leiding van de organisatie blijven de (financiële) risico's beheersbaar en is er controle op de bedrijfsvoering in de breedste zin van het woord.

3.2.2 Personeel en organisatie

Een vitale culturele sector verlangt dat mensen die in die sector werken een eerlijke beloning ontvangen. Een te lage beloning is niet alleen onrechtvaardig, maar is ook schadelijk voor de sector en de maatschappij als geheel. Werkenden kunnen zich dan onvoldoende professioneel

ontwikkelen, maken ongezond veel uren en bouwen geen pensioen op. Slechte arbeidsvoorwaarden maken de sector ook onaantrekkelijker, waardoor het moeilijk is om personeel te vinden en te behouden. Wat een eerlijke beloning is, wordt niet door de gemeente bepaald. Dit maken werkgevers en werknemers onderling uit en leggen ze vast in cao's en honoreringsrichtlijnen. Om te komen tot een culturele sector waarin een eerlijke beloning de norm is, is de Fair Practice Code met het daarin opgenomen principe van 'fair pay' een belangrijk instrument. Alle culturele instellingen moeten deze code onderschrijven, vierjarig gesubsidieerde instellingen dienen de code ook toe te passen. Een logische consequentie daarvan is dat dit van invloed is – of kan zijn – op het aantal activiteiten of de manier van produceren. Wij geven ruimte aan andere programmeringsformats om (een verdere stap naar) 'fair pay' mogelijk te maken. Denk hierbij aan een langere looptijd van programma's of exposities, het hernemen van succesvolle activiteiten of het uitvoeren van door corona uitgestelde plannen en producties. Van projectgefinancierde en tweejarig gesubsidieerde instellingen verwachten wij dat zij ten minste toewerken naar het toepassen van de Fair Practice Code.

3.2.3 Publiek en aanbod

Na de coronapandemie kwam het publiek niet als vanzelfsprekend terug. De terugkeer van de traditionele (oudere) bezoeker gaat langzaam en het nieuwe (jonge) publiek heeft een ander bezoekgedrag, zoals mede blijkt uit interviews gehouden door onder meer NOS en EenVandaag. Deze verandering van publiekssamenstelling vraagt van instellingen dat zij hierin meebewegen en hun aanbod blijven afstemmen op de behoeften in de samenleving. Dit kan door flexibeler te worden wat betreft openingstijden, toegangsprijs en locatie, maar ook door nieuwe manieren van presenteren te verkennen. Het online-aanbod is daarbij een belangrijke aanvulling en dient niet alleen als vervanging wanneer live-bezoek niet mogelijk is. Vanuit de gemeente willen we vernieuwingen op dit gebied stimuleren, maar we verwachten tegelijkertijd dat instellingen dicht bij zichzelf en zelfkritisch blijven en niet alleen streven naar meer en groter.

3.2.4 Duurzaamheid

De activiteiten die culturele instellingen en organisaties ontplooien om te verduurzamen, zijn nu nog voornamelijk gericht op de beperking van afval en elektriciteitsverbruik. Er worden nog te weinig activiteiten ontwikkeld die bijdragen aan bewustwording en daarbij heeft verduurzaming vaak nog geen structureel karakter. Zo is er in veel gevallen geen duurzaamheidsbeleid, is er niemand in de organisatie in het bijzonder verantwoordelijk voor en wordt er geen voortgang gemonitord. Verduurzaming lijkt daardoor algauw een onderwerp te zijn dat minder prioriteit heeft. Maar door verder te verduurzamen kan een organisatie zichzelf positief onderscheiden, waardoor zij ook aantrekkelijker wordt voor bezoekers, artiesten, personeel en commerciële locatieverhuur. Mede daardoor hebben circulariteit en duurzame keuzes bovendien een positieve invloed op de (financiële) bedrijfsvoering. Deelname aan een duurzaamheidskring kan helpen bij het daadwerkelijk (verder) verduurzamen van de bedrijfsvoering. In zo'n duurzaamheidskring wisselen de deelnemers kennis en ideeën uit, geven elkaar tips, en zetten vervolgens concrete stappen om hun bedrijfsvoering en huisvesting groener en schoner en hun ecologische voetafdruk kleiner te maken.

3.2.5 Positionering en samenwerking

Kunst en cultuur bevorderen sociale cohesie en verbinding, hebben een grote economische waarde en dragen bij aan de uitstraling van de stad. Daarom is de positie die een culturele

instelling inneemt binnen het lokale en landelijke (en eventueel internationale) veld van groot belang. Als instelling is het essentieel om naar buiten te treden, midden in de samenleving te staan en hiervoor samen te werken én tot onderlinge afstemming te komen met andere culturele instellingen, maatschappelijke partners zoals het onderwijs en overige relevante partijen. We zien dat de culturele sector door dit soort samenwerkingen al veel in beweging brengt en we stimuleren instellingen dan ook om op de ingeslagen weg verder te gaan. Daarbij blijven stadsbrede verbindingen tussen de grote(re) instellingen, de kunstvakopleidingen, jonge makers en kleinschalige initiatieven cruciaal voor talentontwikkeling en innovatie en daarmee ook voor het makersklimaat in de stad.

3.2.6 Wie doet wat?

In hoofdstuk 4 (Richtlijnen voor de beoordeling van de subsidieaanvragen) geven wij onder paragraaf 4.2 (pagina 37) weer wat wij met betrekking tot een gezonde en toekomstbestendige bedrijfsvoering van de instellingen verwachten.

Aanvullend op het Beleidskader 2025-2028 doet de gemeente het volgende:

- We trekken samen op met andere financiers zoals het Rijk en de cultuurfondsen om de positie van werkenden in de culturele sector te versterken.
- We hanteren een minimum subsidiebedrag voor het aanvragen van een MJB-subsidie, zodat de beheerlasten voor zowel de instellingen als de gemeente in verhouding staan tot het subsidiebedrag. Ook biedt een minimum subsidiebedrag een waarborg dat een instelling over voldoende middelen beschikt om ‘fair pay’ te hanteren.
- We organiseren cursussen, informatieavonden, inspiratiesessies of korte masterclasses voor instellingen die zich verder willen professionaliseren om tot een gezonde en weerbare bedrijfsvoering te komen.
- We maken de keuze om ‘prestaties’ van instellingen anders te monitoren en ‘fair pay’ boven bezoekcijfers en aantal producties, voorstellingen en/of tentoonstellingen te stellen.
- We continueren en vernieuwen de subsidieregeling voor cultureel ondernemerschap[12].
- We blijven werken aan het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed. Ook ondersteunen we Haagse duurzaamheidskringen op aanvraag.

12 Gemeente Den Haag (2020). RIS304586 ‘Subsidieregeling stimulering cultureel ondernemerschap, Den Haag 2020’.

3.3 Diversiteit en Inclusie

Het thema 'diversiteit en inclusie' staat al jaren op de agenda van de cultuursector. Hierin worden door de culturele instellingen – alleen of in gezamenlijkheid – al veel stappen gezet, maar we hebben op dit gebied nog een weg te gaan. We schrijven hier bewust 'we', want ook de gemeente kan, binnen haar eigen organisatie, inclusie nog meer prioriteit geven. Dat neemt niet weg dat bij alles wat wij doen, vooropstaat dat alle Hagenaars belangrijk zijn. Verschillen worden gewaardeerd en iedereen moet in staat zijn om volwaardig deel te nemen aan de samenleving[7]. Inclusie is daarmee de verantwoordelijkheid van de hele sector en de gemeente.

Wat we onder 'diversiteit en inclusie' verstaan, is omschreven in de Cultuurvisie Den Haag 2033. Waaróm we er als gemeente zo aan hechten dat kunst en cultuur divers en inclusief zijn, benadrukken we hier nogmaals. Dit doen we allereerst omdat we de cultuursector met gemeenschapsgeld ondersteunen. Wij vinden het daarom belangrijk dat de sector zoveel mogelijk mensen weet te bereiken en te raken. Bij de verdeling van de subsidiemiddelen is het dan ook onze taak om hiervoor aandacht te hebben en te vragen. Sowieso zijn we van mening dat iedere culturele instelling zich heeft te verhouden tot de bevolking van de stad die haar bestaan (mede) mogelijk maakt. Dus dagen wij instellingen uit om zichzelf op dit punt te bevragen: zijn we met elkaar in staat om zoveel mogelijk mensen deel te laten nemen aan kunst en cultuur, en voelen alle bezoekers zich inderdaad welkom? Tot slot geloven wij dat het putten uit zoveel verschillende verhalen, culturen en stijlen – zowel van families die hier al generaties lang wonen als van hen die net zijn gearriveerd – en de kruisbestuiving die daardoor ontstaat, kan bijdragen aan een rijkere artistieke kwaliteit.

3.3.1 Kunst en cultuur voor iedereen

Wij streven naar een cultuursector die toegankelijk, aansprekend en waardevol is voor iedereen. De instellingen vormen hierin de belangrijkste schakel. Zij presenteren een bij de Haagse samenleving passende verscheidenheid aan cultuurvormen, verhalen en perspectieven, en hebben daardoor de sleutel in handen om het bestaande aanbod toegankelijker te maken. Hierbij gaat het om toegankelijkheid in de breedste zin van het woord. Dus naast het wegnemen van fysieke drempels, vragen we instellingen ook om oog te hebben voor financiële en sociale barrières. Partner worden van de Ooievaarspas, prikkelarme ruimtes beschikbaar stellen, instellen van een voorleesknop op de website en zorgen voor een warm en vriendelijk ontvangst zijn allemaal voorbeelden hoe instellingen gastvrijheid kunnen verhogen en daarmee cultuur voor iedereen bereikbaar(der) maken. De gemeente creëert bewustwording voor dit onderwerp tijdens de 'Week van de Toegankelijkheid' en faciliteert de benodigde transitie met onder meer de Subsidieregeling toegankelijke stad voor iedereen[13].

13 Gemeente Den Haag (2022). RIS312607 'Subsidieregeling toegankelijke stad voor iedereen, Den Haag 2022'.

3.3.2 Nabijheid van kunst en cultuur

Het gros van de gesubsidieerde culturele instellingen in Den Haag is gevestigd in het centrum. Uit twee publieksonderzoeken die The Hague & Partners in de periodes 2019-2020[14] en 2021-2022[15] in opdracht van de gemeente heeft uitgevoerd, blijkt dat deze instellingen met name publiek aantrekken uit de traditioneel 'beter bedeelde' wijken. Dat wil niet zeggen dat inwoners uit andere gebieden in de stad geen interesse hebben in kunst en cultuur, maar wel dat zij deze gesubsidieerde instellingen minder snel en vaak bezoeken. Daarom willen we het aanbod van culturele activiteiten in de wijken stimuleren en de zichtbaarheid van het aanbod vergroten. Dit doen we onder meer door de Cultuurankerfuncties steviger te positioneren in het cultuurbeleid. Daarnaast willen we cultuuraanbod dat nu (nog) geen plek heeft binnen het subsidiestelsel waar gewenst zichtbaar maken en faciliteren. We onderhouden hiertoe regelmatig contact met de stadsdelen, om zo inzicht te krijgen in wat er leeft binnen de wijken, en bieden financiële ondersteuning door onze samenwerking met Voordekunst en via de Makersregeling[16]. Op basis van publieksonderzoek[15] geven we samen met The Hague & Partners de instellingen tot slot concrete handvatten om alle inwoners van Den Haag te bereiken.

14 The Hague & Partners (2021). Publieksonderzoek cultuursector Den Haag 'Hoe laten we een breder Haags publiek genieten van cultuur?'.
15 The Hague & Partners (2023). Publieksonderzoek cultuursector Den Haag 'Hoe laten we een breder Haags publiek genieten van cultuur?'.
16 Gemeente Den Haag (2019). RIS306946 'Subsidieregeling makers, Den Haag 2021'.

3.3.3 Code Diversiteit en Inclusie

De Code Diversiteit en Inclusie biedt goede richtlijnen voor organisaties om aan de slag te gaan met diversiteit en inclusie. Wat betreft de 4 p's van personeel, programma, publiek en partners kunnen er nog grote slagen worden gemaakt. Om hierin verandering te brengen, moeten instellingen zich realiseren dat diversiteit en inclusie geen doel op zich zijn, maar onderwerpen die structureel onderdeel moeten zijn van de houding, het beleid, de missie en de visie van de organisatie. In lijn met het Rijk en de andere grote steden verplichten wij subsidieaanvragers dan ook om op dit onderwerp te reflecteren (pas toe en leg uit), maar ook om concrete doelstellingen op dit gebied te formuleren en duidelijk te beschrijven hoe zij deze in praktijk gaan brengen.

3.3.4 Wie doet wat?

In hoofdstuk 4 (Richtlijnen voor de beoordeling van de subsidieaanvragen) vermelden wij onder paragraaf 4.3 (pagina 38) wat wij op het gebied van diversiteit en inclusie van de instellingen verwachten.

Aanvullend op het Beleidskader 2025-2028 doet de gemeente het volgende:

- We ondersteunen culturele organisaties bij het bereiken van nieuwe doelgroepen, bijvoorbeeld aan de hand van de uitkomsten van het publieksonderzoek Cultuursector Den Haag[15].
- We gaan nauwer samenwerken met de stadsdelen om het wijkgericht werken te stimuleren.
- We verhogen het budget van de Subsidieregeling toegankelijke stad voor iedereen[13].
- We ondersteunen instellingen in het ontwikkelen en uitvoeren van het eigen D&I beleid omwille van het behalen van de eigen opgestelde D&I doelstellingen.
- De gemeente maakt gebruik van haar 'helicopterview' door instellingen samen te brengen om best practices met elkaar te delen.

3.4 Cultuureducatie

Als de stad in Nederland waar de culturele diversiteit en de sociaal-maatschappelijke verschillen het grootst zijn[17], staat Den Haag voor de aanzienlijke uitdaging om de kansenongelijkheid aan te pakken en te investeren in het welzijn en de welvaart van álle inwoners in Den Haag. Uit een rapport van SEO Economisch Onderzoek[18] blijkt dat cultuureducatie een cruciale rol vervult waar het gaat om sociale cohesie, bevordering van kansengelijkheid en betrokken burgerschap. Cultuureducatie draagt bij aan de persoonlijke en sociaal-emotionele vorming en identiteits-ontwikkeling van kinderen en jongeren, en dus kun je er niet vroeg genoeg mee beginnen. Tegelijkertijd is cultuureducatie onmisbaar voor een inclusieve, vitale en toekomstbestendige culturele sector. Cultuureducatieprogramma's brengen nieuwe, talentvolle makers voort, die zich mogelijk tot professionals kunnen ontwikkelen, en ze zorgen voor een natuurlijke verbinding met (toekomstig) publiek.

In het Coalitieakkoord 2022-2026 wordt de noodzaak van cultuureducatie dan ook onderstreept. De gemeente vindt het belangrijk dat alle kinderen en jongeren met betekenisvol kunst- en cultuuraanbod kunnen kennismaken en zich, ook buiten schooltijd, zelf (verder) kunnen bekwamen in het beoefenen van kunst en cultuur. In de komende beleidsperiode blijven we daarom investeren in cultuureducatie. Zowel via het MJB 2025-2028 als met een gemeentelijke

17 Gemeente Den Haag (2023). Segregatiemonitor - Den Haag, denhaag.incijfers.nl.
18 SEO economisch onderzoek (2022). Rapport 'Gevolgen kansenongelijkheid in Nederland'.

bijdrage aan de landelijke matchingsregeling in de nieuwe Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK)-periode. Ook in de Nota Cultuureducatie 2021[19] geven we al aan hoe we de lange lijn van voorschoolse educatie tot en met mbo willen verstevigen. Voorts geven we speciale aandacht aan de (wijkgerichte) verbinding tussen cultuuronderwijs en cultuurparticipatie in de vrije tijd, met name waar het gaat om kinderen en jongeren voor wie kunst en cultuur geen vanzelfsprekendheid zijn.

3.4.1 Cultuureducatie van voorschoolse educatie tot en met mbo

Onder kunst- en cultuureducatie verstaan wij enerzijds kunst- en cultuuronderwijs in de context van school, zoals het bezoeken van kunst- en cultuuruitingen, het actief beoefenen van kunst en cultuur op school en het volgen van kunst- en cultuurlessen die op of vanuit het reguliere onderwijs (ook binnen de verlengde schooldag en/of Rijke Schooldag) worden georganiseerd. Anderzijds hebben we het over het cultuureducatie-aanbod dat door de culturele sector ten behoeve van het onderwijs wordt ontwikkeld.

In de subsidieregelingen van het MJB 2025-2028 zetten we in op versterking van het cultuuronderwijs binnen het onderwijscurriculum van alle onderwijstypes, met extra aandacht voor de kinderopvang en voorschoolse educatie, het speciaal- en praktijkonderwijs, het vmbo en het mbo, zodat kunst en cultuur in alle ontwikkelfasen van kind tot adolescent zijn gewaarborgd. Voor het bereiken en bedienen van deze verschillende onderwijsdoelgroepen zijn maatwerk en een 'vraaggestuurde' benadering (op basis van vragen uit zowel het onderwijs als van de kinderen en jongeren zelf) als ook ouderbetrokkenheid (met name in de voorschoolse educatie) van groot belang. We vragen de culturele instellingen om vanuit de eigen expertise én in afstemming met elkaar en met CultuurSchakel aanbod te genereren voor en in samenwerking met alle doelgroepen, om zo te komen tot een evenwichtig en compleet cultuureducatie-aanbod.

3.4.2 Culturele instellingen en het educatieaanbod

Binnen de verschillende kunstdisciplines realiseert een groot aantal Haagse (MJB-)instellingen educatief aanbod, dat veelal is opgenomen in de CultuurSchakel-programma's Vonk of Expeditie C. Daarnaast zijn er diverse instellingen die cultuureducatie als kerntaak hebben en hierbij ieder hun eigen specifieke diensten aanbieden. De komende jaren stimuleren we cultuurinstellingen en makers om vooral een inclusief en betekenisvol kunst- en cultuuraanbod te ontwikkelen dat aansluit bij actuele ontwikkelingen in het onderwijs en de professionele kunstpraktijk, en daarbij het 'eigenaarschap' van kinderen en jongeren te vergroten om zo nog beter in te spelen op de verhalen en behoeften die er leven.

3.4.3 Wie doet wat?

In hoofdstuk 4 (Richtlijnen voor de beoordeling van de subsidieaanvragen) vermelden wij onder paragraaf 4.1.2 (pagina 36) wat wij verwachten van gespecialiseerde cultuureducatie-instellingen en van culturele instellingen die educatieprogramma's ontwikkelen.

19 Gemeente Den Haag (2021). RIS308968 Nota Cultuureducatie 2021.

Aanvullend op het Beleidskader 2025-2028 doet de gemeente het volgende::

- We blijven in samenwerking met de scholen, CultuurSchakel en de culturele sector investeren in kunst- en cultuuronderwijs als integraal onderdeel van het curriculum.
- We continueren het beleid en de financiële middelen zoals ze zijn opgenomen in de Nota Cultuureducatie 2021.
- We continueren de subsidie die bij het Onderwijsloket van de gemeente Den Haag beschikbaar is voor cultuuronderwijs in het primair onderwijs, zodat alle kinderen van groep 1 t/m 8 via Vonk kunnen deelnemen aan theater- of museumbezoek en/of voorstellingen op school kunnen beleven.
- Met CultuurSchakel als penvoerder sluiten we aan bij de nieuwe Cultuureducatie met Kwaliteit-regeling van het Fonds voor Cultuurparticipatie voor de periode 2025-2028.
- De komende jaren zetten we met de combinatiefunctionarissen[20] voor cultuur in diverse Haagse wijken samenwerkingsverbanden op voor het toegankelijker maken van het kunst- en cultuuraanbod. Hiermee stimuleren we cultuurparticipatie van (jonge) bewoners in de stad.
- We werken samen met het Rijk en de Rijksfondsen en maken gebruik van de Rijksregelingen die inzetten op een versterking van cultuureducatie voor diverse doelgroepen.
- Via de Subsidieregeling Haagse amateurkunst kent CultuurSchakel kleine subsidies toe aan aanbieders van projecten en activiteiten gericht op cultuurbeoefening in de vrije tijd.

3.5 Een levendig makersklimaat

Zonder makers is er geen kunst. In een veelzijdig en levendig makersklimaat hebben beeldend kunstenaars, dansers, choreografen, muzikanten, filmmakers, theatermakers, acteurs, schrijvers, spoken word artists en andere creatieven de ruimte en tijd om te produceren en een podium om hun werk te presenteren. Ze worden gefaciliteerd door kunstinstellingen, via talent-ontwikkelingsprogramma's en door systeeminstellingen, de eigen community, of anderszins. De huidige generatie jonge makers beperkt zich vaak niet tot één bepaalde discipline, grenzen tussen (kunst)disciplines blijken steeds meer te vervagen. Het 'verhaal' dat de makers willen vertellen staat centraal, de vorm waarin dat gebeurt is flexibel, net zoals de samenwerkings-partners en netwerken dat zijn.

Makers ruimte geven om zich te ontwikkelen, betekent letterlijk meer fysieke ruimte creëren als ook financiële ruimte maken binnen onze subsidieregelingen en figuurlijk makers meer ruimte bieden om te experimenteren en te falen. Door meer doorgroeimogelijkheden te creëren, stimuleren we vernieuwing vanaf de wortel, waarbij het van belang is dat hierbij ook oog is voor de behoeften in de samenleving. Het blijven bevorderen van talentontwikkeling en innovatie is primair de taak van de culturele sector zelf. We zien dat veel instellingen zich hiervoor al zelf-standig dan wel gezamenlijk verantwoordelijk voelen en we vragen hun hieraan verder inhoud te geven ten behoeve van een duurzaam en toekomstbestendig kunst- en cultuuraanbod. Er zijn ook organisaties die zich uitsluitend op het begeleiden, coachen en de talentontwikkeling van jonge makers richten en voor deze organisaties zien we ondanks beperkte artistieke 'output' (bezoekers-aantallen, aantal voorstellingen) een belangrijke rol weggelegd in het cultuurstelsel.

20 Een combinatiefunctie is een functie waarbij een persoon in ten minste twee sectoren werkzaam is en in dienst is bij een van deze sectoren. In Den Haag betreft het functionarissen op het gebied van sport en cultuur die met name de verbinding leggen met het onderwijs, maar ook met zorg en welzijn.

Een gezond makersklimaat is overigens niet alleen van belang voor de cultuursector zelf, maar creëert ook creatieve dynamiek in de stad. Bovendien willen we de kracht van kunst en cultuur in het algemeen en de creativiteit van (jonge) makers in het bijzonder de komende jaren ook meer benutten bij stedelijke opgaven als stadsontwikkeling en innovatiebeleid.

3.5.1 Wie doet wat?

In hoofdstuk 4 (Richtlijnen voor de beoordeling van de subsidieaanvragen) vermelden wij onder paragraaf 4.1.3. (pagina 36) wat wij verwachten van instellingen die zich bezighouden met talentontwikkeling en het faciliteren van jonge makers.

Aanvullend op het Beleidskader 2025-2028 doet de gemeente het volgende:

- We continueren en vernieuwen de Makersregeling[16] en blijven ruimte bieden voor talent-ontwikkeling in de projectsubsidieregeling[21].
- We roepen een tweejarige subsidieregeling in het leven om daarmee de drempel voor kleinere organisaties om subsidie aan te vragen te verlagen.
- We zien ruimte in het MJB 2025-2028 voor organisaties die zich specifiek richten op het begeleiden en coachen van makers en voor instellingen die binnen het bestaande beleid kansen voor jonge makers willen creëren.
- We verstevigen het broedplaatsenbeleid door te investeren in ruimtes in de stad en ontwikkelen een strategisch cultureel vastgoedbeleid.

21 Gemeente Den Haag (2021). RIS307362 'Subsidieregeling Haagse kunst- en cultuurprojecten Den Haag, 2021'.

Nederlands Dans Theater (NDT). *Tar and Feathers* - Jiří Kylián. Dansers: Scott Fowler, Thalia Crymble. Foto: Joris-Jan Bos.

4. Richtlijnen voor de beoordeling van de subsidieaanvragen

De richtlijnen voor de beoordeling van subsidieaanvragen zijn in de meerjarige subsidieregelingen kunst en cultuur 2025-2028 uitgewerkt tot criteria waaraan de subsidieaanvragen worden getoetst. Het (artistiek-)inhoudelijke beleid en het zakelijke beleid (gezonde bedrijfsvoering) zijn de twee voorwaarden waarop de subsidieaanvraag als eerste wordt beoordeeld. Bij een onvoldoende beoordeling op één of beide onderdelen wordt de aanvraag niet verder in behandeling genomen.

4.1 Artistiek-inhoudelijk beleid

Bij de beoordeling van de artistiek-inhoudelijke kwaliteit wordt gekeken naar de samenhang tussen de artistieke visie en de vertaling hiervan in de programma's en activiteiten en naar de positie die de aanvragende instelling in het Haagse culturele leven inneemt.

Beoordelingsrichtlijnen artistiek-inhoudelijk beleid

- *Cohesie/samenhang binnen de programmeringsbeschrijving – artistieke visie en kwaliteit*: de mate waarin het programma niet het vertrekpunt, maar het eindresultaat is van de artistieke en zakelijke ambities en het diversiteit- en inclusiebeleid.
- *Vakdeskundigheid*: de vaardigheid en vakbekwaamheid van de bij de instelling betrokken professionals of, voor ondersteunende partijen, de wijze waarop zij zich ten dienste stellen van de relevante sector(en).
- *Zeggingskracht:* het werk van de instelling spreekt het publiek aan. De instelling is in staat haar publiek te raken, ontroeren, vermaken, prikkelen, inspireren en/of aan het denken te zetten.
- *Oorspronkelijkheid:* een herkenbare (artistieke) signatuur, onlosmakelijk verbonden met de instelling, waardoor deze een bijzondere of zelfs unieke bijdrage aan de sector levert.
- *Vernieuwing of experiment:* de instelling draagt bij aan de artistiek-inhoudelijke ontwikkeling van de sector waarin ze opereert door vernieuwing, experiment en/of het aangaan van nieuwe samenwerkingen. De initiatieven passen bij deze tijd of anticiperen op de toekomst, en er is daarbij aandacht voor nieuwe generaties (publiek en makers) en nieuwe kunstvormen.

4.1.1 Cultuurankers

Een aanvullende beoordelingsrichtlijn voor de artistiek-inhoudelijke kwaliteit van de cultuurankerfuncties is:

- De mate waarin de instelling aan de volgende randvoorwaarden van cultuurparticipatie voldoet: toegankelijk, vraaggestuurd en co-creatief. Dit wordt beoordeeld op basis van het maakproces, de impact van het maakproces op de (niet-professionele) deelnemers en de wijze waarop het eindproduct aansluit bij de (behoeften van de) beoogde doelgroepen.

4.1.2 Cultuureducatie-instellingen en instellingen met cultuureducatieprogramma's

Aanvullende beoordelingsrichtlijnen voor de artistiek-inhoudelijke kwaliteit van cultuur-educatie-instellingen en -programma's zijn:

- Instellingen formuleren een duidelijke visie op cultuureducatie en tonen hierbij aan op welke praktische of theoretische onderbouwing de voorgestelde aanpak van hun educatie-programma's is gebaseerd en hoe ze de kwaliteit van hun programma's borgen en evalueren.
- Instellingen hebben een inclusief, betekenisvol en toegankelijk cultuureducatieaanbod en zorgen ervoor dat de belevingswereld van het kind en de jongere wordt meegenomen.
- Instellingen stemmen hun aanbod voor het hele spectrum van voorschoolse educatie tot en met mbo (inclusief de verlengde schooldag en/of Rijke Schooldag) onderling en op de vraag van de scholen af, waarbij het expertisecentrum CultuurSchakel een belangrijke rol speelt. Hierdoor wordt het voor scholen makkelijker om een keuze uit het aanbod te maken.

4.1.3 Levendig makersklimaat en talentontwikkeling

Een aantal instellingen heeft als hoofdtaak het makersklimaat te faciliteren en als onderdeel daarvan makers te begeleiden, maar ook van grote instellingen verwachten wij dat ze invulling geven aan talentontwikkeling en doorgroeimogelijkheden voor (jonge) makers creëren. Aanvullende beoordelingsrichtlijnen voor de artistiek-inhoudelijke kwaliteit voor instellingen die zich bezig houden met talentontwikkeling en het begeleiden en faciliteren van makers zijn:

- Instellingen moeten inzichtelijk maken op welke wijze zij makers begeleiden en vanuit welke visie op talentontwikkeling zij (jonge) makers coachen.
- Instellingen geven in hun aanvraag aan welke (makers-)doelgroepen ze voor ogen hebben. Daarbij is er ook aandacht voor makers die zich op andere wijze dan via de traditionele kunst-vakopleidingen ontwikkeld hebben.
- Instellingen hebben een open houding ten opzichte van nieuwe kunstvormen en stimuleren makers om over grenzen heen te kijken.

4.2 Zakelijk beleid (een vitale, weerbare én duurzame cultuursector)

Het voeren van een goede, gezonde bedrijfsvoering betekent niet alleen dat een organisatie oog moet hebben voor onderwerpen als personeels- en organisatiebeleid, financieel beleid, behoorlijk bestuur, marketingbeleid, huisvesting en duurzaamheidsbeleid, maar ook dat deze bouwstenen onderling goed op elkaar afgestemd zijn.

Met positionering (zie hieronder) doelen wij op de rol die een organisatie inneemt – of wil innemen – in het culturele landschap en in de maatschappij, en de mate waarin zij daarmee, in relatie tot andere instellingen, het belang van Den Haag dient.

Beoordelingsrichtlijnen zakelijk beleid

- De instelling dient een gezonde bedrijfsvoering te hebben, wat onder meer betekent dat zij over een realistische en sluitende meerjarige begroting beschikt en goed zicht heeft op de operationele en financiële risico's.
- De instelling zorgt voor een evenwichtige financieringsmix en heeft of werkt toe naar financiële reserves die in verhouding staan tot het financiële risicoprofiel van de instelling.
- De instelling presenteert een realistisch activiteitenplan dat past bij de slagkracht van de organisatie, waarbij de voorgenomen activiteiten in verhouding staan tot de huidige activiteiten, de begroting en het aangevraagde subsidiebedrag.
- De instelling past de Governance Code Cultuur en de Fair Practice Code toe.
- De instelling dient een duurzaam personeelsbeleid te voeren, waarbij het principe van fair pay een belangrijk instrument is.
- De instelling moet in staat zijn om het beoogde publiek te bereiken door ontwikkelingen in publiekssamenstelling en -gedrag te monitoren en daarop te acteren.
- De instelling maakt in haar beleid bewuste keuzes met betrekking tot duurzaamheid en het verkleinen van haar ecologische voetafdruk.

Beoordelingsrichtlijnen positionering, samenwerking en belang voor Den Haag

- De instelling is zich bewust van de eigen positionering in de lokale, stedelijke, regionale, nationale en/of internationale context.
- De instelling maakt duidelijk welke maatschappelijke rol zij inneemt – of wil innemen – in Den Haag.
- De instelling opereert aantoonbaar in samenhang met andere organisaties binnen en buiten de cultuursector en heeft logische en gelijkwaardige samenwerkingspartners in de hele stad, inclusief de verschillende wijken, passend bij de omvang en ambities van de organisatie.

4.3 Diversiteit en Inclusie

Op het gebied van diversiteit en inclusie verwachten wij van de instellingen dat zij aan de hand van de vier p's (personeel, programma, publiek en partners) aangeven waar zij nu staan, wat de gewenste situatie is en wat daarvoor nodig is.

Beoordelingsrichtlijnen diversiteit en inclusie

- De instelling reflecteert in haar aanvraag op diversiteit en inclusie (pas toe en leg uit), ontwikkelt aan de hand daarvan een duidelijke visie en stelt vervolgens concrete en SMART-geformuleerde doelen op voor de komende vier jaar. Deze doelen en de realisatie ervan zullen ook ter sprake komen tijdens de monitorgesprekken met de gemeente en dienen tevens aandacht te krijgen in de jaarverslagen van de instelling.
- Bij de doelen worden een nulmeting (stand van zaken van het D&I beleid) en passende ambities en/of streefcijfers opgenomen.
- De instelling beperkt de fysieke, financiële en sociale barrières om zodoende meer 'nieuwe' publieksgroepen of een bredere mix van doelgroepen te bereiken.
- De instelling zorgt voor een inclusief klimaat voor personeel, publiek en partners, en diversiteit en inclusie zijn belangrijke criteria bij de samenstelling van producties en programma's.

5. Subsidiestelsel Cultuur 2025-2028

5.1 Inrichting subsidiestelsel Cultuur 2025-2028

Het subsidiestelsel Cultuur is voor de komende beleidsperiode aangepast. Dit is enerzijds ingegeven door de adviezen uit het Evaluatierapport Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2021-2024[22] en anderzijds het gevolg van aangescherpte eisen rondom het verdelen van – schaarse – subsidiegelden waarvoor een subsidieplafond geldt. Dit zijn de drie aanpassingen:

- Er worden drie verschillende subsidieregelingen ontwikkeld. Iedere subsidieregeling heeft een eigen subsidieplafond en afgestemde voorwaarden en criteria.
  - Tweejarige subsidieregeling – categorie A. *Zie 5.2.*
  - Vierjarige subsidieregeling MJB Kunst en Cultuur 2025-2028 – categorie B. *Zie 5.3.*
  - Vierjarige subsidieregeling MJB Kunst en Cultuur 2025-2028 – categorie C. *Zie 5.4.*

- Binnen de vierjarige subsidieregelingen worden bepaalde functies via zogeheten deelplafonds veiliggesteld. Een deelplafond is het maximale bedrag dat gedurende de beleidsperiode 2025-2028 beschikbaar is voor een bepaalde culturele functie die onmisbaar is voor de stad. Iedereen is vrij om voor een van deze functies een aanvraag in te dienen, maar slechts één aanvrager komt in aanmerking voor een functie. Een functie kan dus niet door verschillende organisaties worden ingevuld. Voor deze functies is de maximale hoogte van de subsidie vooraf vastgesteld (zie hoofdstuk 6). Iedere functie heeft hierdoor een eigen subsidieplafond. Aan de hand van de kwaliteit van de aanvragen adviseert de Adviescommissie 2025-2028 welke aanvrager er uiteindelijk voor subsidie in aanmerking kan komen en voor hoeveel. *Zie 5.3. en 5.4.*

- In lijn met het advies van de Adviescommissie 2021-2024 is voor de systeeminstellingen, de instellingen die gemeentelijke collecties beheren en voor Amare een andere vorm van financiering gekozen. Deze instellingen maken daarmee geen deel meer uit van het MJB. *Zie 5.5., 5.6. en 5.7.* Voor deze instellingen is in het Beleidskader 2025-2028 de maximale hoogte van de subsidies opgenomen (zie hoofdstuk 6).

Met deze wijzigingen in het subsidiestelsel, die hieronder inhoudelijk worden toegelicht, willen we een brede, pluriforme culturele infrastructuur garanderen met een basis waarin alle kunstdisciplines vertegenwoordigd zijn. Ook creëren we met deze nieuwe indeling een gelijker speelveld voor de aanvragers binnen de verschillende subsidieregelingen.

5.2 Tweejarige subsidieregeling – categorie A

De tweejarige regeling is bedoeld voor aanvragen onder de € 100.000,- per jaar, die betrekking hebben op een looptijd van maximaal twee jaar. Aan deze aanvragen worden minder zware eisen gesteld dan aan aanvragen voor de vierjarige subsidieregelingen. Deze regeling moet zowel een stimulans geven aan instellingen om zich verder te ontwikkelen en professionaliseren als ook kleinere en nieuwe instellingen de mogelijkheid bieden om op een laagdrempeligere manier een meerjarige subsidie aan te vragen. Met deze regeling willen we ook vernieuwing en innovatie in de kunsten stimuleren.

22 Gemeente Den Haag (2021). RIS310440 'Evaluatierapport Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2021-2024'.

De tweejarige subsidieregeling is een aparte regeling die aansluit op de vierjarige regelingen. Instellingen waarvan de aanvraag voor de vierjarige regeling is afgewezen, kunnen nog een aanvraag indienen bij de tweejarige regeling. De procedure, voorwaarden en besluitvormingsproces die voor de tweejarige subsidieregeling gelden, worden afzonderlijk bekendgemaakt.

5.3 Vierjarige subsidieregeling MJB 2025-2028 – categorie B

In het MJB 2025-2028 wordt de verdeling van de subsidies voor het merendeel van de culturele instellingen vastgelegd voor de betreffende periode. Deze beleidsperiode van vier jaar loopt gelijk met de landelijke subsidiesystematiek. De in dit document beschreven beleidsdoelen zijn hierbij het uitgangspunt. De aanvragen voor het MJB 2025-2028 worden op kwaliteit beoordeeld volgens de in de subsidieregeling opgenomen beoordelingscriteria. Vanwege het belang dat we hechten aan de Cultuurankerfuncties, de functie van het Openluchttheater Zuiderpark en een functie voor een literatuurfestival worden deze functies geborgd. De eerste twee functies worden van een apart deelplafond voorzien (zie 5.3.1. en 5.3.2.). Binnen de subsidieregeling categorie B - algemene tender zal één plek worden gereserveerd voor een literatuurfestival. De literatuurfestivalaanvraag die het hoogst aantal punten heeft gescoord van alle mogelijke literatuurfestivalaanvragen komt hiervoor in aanmerking. De eventuele andere literatuurfestivalaanvragen worden op volgorde van behaalde punten in de totale subsidierangorde van alle aanvragen opgenomen.

Beoordeling
Voor categorie B geldt een minimum aanvraagbedrag van € 50.000,- per jaar en een maximum aanvraagbedrag van € 1.050.000,- per jaar. Dit wordt opgenomen in de subsidieregeling meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028 – categorie B. De Adviescommissie 2025-2028 beoordeelt de subsidieaanvragen aan de hand van de in de subsidieregeling opgenomen beoordelingscriteria.

5.3.1 Deelplafonds voor de Cultuurankerfuncties in de stadsdelen

Sinds 2013 heeft ieder stadsdeel in Den Haag een Cultuuranker dat de taak heeft om kunst en cultuur dicht bij de bewoners te brengen. De Cultuurankers zijn voor veel Hagenaars een eerste kennismaking met kunst en cultuur en zij zorgen voor een kwalitatief goede en toegankelijke programmering die wordt samengesteld in aansluiting op en/of in intensieve samenwerking met de bewoners. Deze vraaggerichte aanpak vergroot de deelname van bewoners aan kunst en cultuur en stimuleert de doorstroming van publiek, talent en makers uit de wijken naar andere culturele aanbieders in de stad. De Cultuurankers zijn hierdoor een onmisbaar onderdeel van de Haagse culturele infrastructuur en bovendien uniek in Nederland. In het Coalitieakkoord 2022-2026[7] staat dan ook: “We koesteren de Cultuurankers die we in elk stadsdeel hebben.”

Sinds hun oprichting zijn de Cultuurankers hard gegroeid qua positionering, (onderlinge) samenwerking en programmering. Toch zijn er grote verschillen in het soort instelling, de budgetten, het bereik en de omvang van de Cultuurankers. Voor de meeste Cultuurankers is het een uitdaging om met de bestaande financiële middelen – in combinatie met kleine reserves, inflatie, stijgende energieprijzen en een (gezien hun doelgroep) beperkt verdienvermogen – de basis van hun organisatie te kunnen waarborgen. Dit betekent dat ze vaak incidenteel geld

moeten aanspreken voor programmering, talentontwikkeling, educatie en sociaaleconomische projecten. Bovendien is bij een deel van de Cultuurankers ‘fair pay’ nog niet gerealiseerd.

In de beleidsperiode 2025-2028 streven we ernaar om de basis van de Cultuurankers verder op orde te brengen. Omdat we willen garanderen dat er per stadsdeel één Cultuurankerfunctie in stand blijft, worden de Cultuurankerfuncties van zes stadsdelen – Centrum, Escamp, Haagse Hout, Laak, Scheveningen en Segbroek – als aparte deelplafonds in de subsidieregeling meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028 – categorie B opgenomen. Bij een ogenschijnlijk gebrek aan geschikte organisaties voor het uitvoeren van de Cultuurankerfuncties in de overige twee stadsdelen (Leidschenveen-Ypenburg en Loosduinen) blijven de bibliotheekvestigingen Leidschenveen, Ypenburg, Loosduinen en Nieuw Waldeck deze functies in de beleidsperiode 2025-2028 vervullen. De middelen bestemd voor de uitoefening van de Cultuurankerfuncties in deze stadsdelen worden vanuit de cultuurbegroting ter beschikking gesteld aan deze bibliotheken.

Beoordeling
Voor de Cultuurankerfuncties wordt vanaf de beleidsperiode 2025-2028 circa € 740.000,- per jaar meer subsidie beschikbaar gesteld dan in de huidige beleidsperiode. De hoogte van de deelplafonds (zie hoofdstuk 6) is mede bepaald op basis van de huidige subsidie, de kostenstructuur van de bestaande Cultuurankers, het verzorgingsgebied (aantal inwoners) per stadsdeel en de sociaaleconomische status (kwetsbaarheid) van het betreffende stadsdeel. Voor alle functies (met uitzondering van de twee cultuurankerfuncties binnen de bibliotheken) geldt dat alle culturele instellingen, die aan de eisen van de subsidieregeling voldoen, hiervoor een aanvraag in kunnen dienen, maar slechts één aanvrager komt in aanmerking voor een functie. Een functie kan dus niet door verschillende organisaties worden ingevuld. De kwaliteit van de aanvragen bepaalt welke aanvrager er voor de functie in aanmerking komt. De Adviescommissie 2025-2028 beoordeelt per Cultuurankerfunctie de kwaliteit van de aanvragen op basis van de in de subsidieregeling opgenomen beoordelingscriteria.

Wanneer een aanvraag hieraan niet voldoet, wordt deze afgewezen. Wanneer een deelplafond om die reden niet wordt uitgeput, kan de gemeente een nieuwe aanvraagronde opstarten binnen de bestaande subsidieregeling om deze functie alsnog te kunnen laten invullen. Ook de bibliotheken met een Cultuurankerfunctie dienen beleidsplannen in die beoordeeld worden door de Adviescommissie 2025-2028.

5.3.2 Deelplafond voor Openluchttheater Zuiderpark

Binnen de subsidieregeling meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028 – categorie B voegen we nog één deelplafond toe voor een functie die wij van belang achten voor de stad: de functie Openluchttheater Zuiderpark.

Openluchttheater Zuiderpark
Vanwege deze unieke culturele buitenlocatie en de sociale functie die het buitentheater heeft voor de omliggende wijken en de stad willen we de openluchttheaterfunctie behouden. Daarom stellen we een deelplafond in voor de openluchttheaterfunctie in het Zuiderpark.

Beoordeling
Voor de uitoefening van de functie Openluchttheater Zuiderpark in 2025-2028 wordt circa € 35.000,- per jaar meer beschikbaar gesteld dan in de huidige periode. Voor deze functie geldt dat alle culturele instellingen, die aan de eisen van de subsidieregeling voldoen, hiervoor een aanvraag in kunnen dienen, maar slechts één aanvrager komt in aanmerking voor deze functie. Een functie kan dus niet door verschillende organisaties worden ingevuld.
De kwaliteit van de aanvragen bepaalt welke aanvrager er voor de functie in aanmerking komt. De Adviescommissie 2025-2028 beoordeelt per functie de kwaliteit van de aanvragen op basis van de in de subsidieregeling opgenomen beoordelingscriteria.

5.4 Vierjarige subsidieregeling MJB 2025-2028 – categorie C

Het culturele aanbod dat de gemeente Den Haag ondersteunt, dient een goede afspiegeling te zijn van de Haagse samenleving én van het culturele veld. Om recht te doen aan de wens van het culturele veld en het advies[23] van de Adviescommissie 2021-2024 om meer oog te hebben voor het verschil in omvang van instellingen en daar in de beoordeling rekening mee te houden, hebben wij besloten om zes functies in het Haagse bestel op te nemen in een aparte subsidieregeling meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028 – categorie C.

Deze zes functies zijn:

Discipline: oude, klassieke en nieuwe muziek
Functie: symfonieorkest
Het orkest draagt in hoge mate bij aan het muzikale klimaat in Den Haag en de omliggende steden. Naast de reguliere concertprogrammering binnen de daarvoor bestemde locaties, ontwikkelt het orkest ook alternatieve concertformules, waardoor een breder (jonger, diverser) publiek met het orkest en met oude, klassieke en nieuwe muziek kan kennismaken. Hierbij wordt ook samenwerking gezocht met andere kunstdisciplines. Daarnaast is het orkest verantwoordelijk voor (professionele) talentontwikkeling en voor cultuureducatie- en cultuurparticipatieprogramma's.

Discipline: dans en muziek
Functie: een multidisciplinair productie-ontwikkelhuis
Deze instelling heeft als kernactiviteit het faciliteren, begeleiden en stimuleren van talentvolle of innovatieve makers binnen de podiumkunsten en met name binnen de hedendaagse Haagse danscultuur. De instelling beschikt over de benodigde kennis, faciliteiten en netwerken van professionele partners die voor de makers van belang zijn voor hun ontwikkeling. De activiteiten van de makers zijn gedurende het jaar voor het publiek te bezoeken zowel in Den Haag, op het podium van de instelling zelf, als ook elders in het land. Ook wordt binnen de programmering ruimte geboden aan (inter)nationale makers.

23 Gemeente Den Haag (2020). RIS305165 'Advies Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2021-2024 Den Haag. Kracht en kwetsbaarheid'.

Discipline: dans
Functie: dansgezelschap
Het dansgezelschap voorziet het hele jaar door in een grootschalig, onderscheidend hedendaags dansaanbod in een internationale context. Er is oog voor excellentie en talentontwikkeling en de instelling levert een belangrijke bijdrage aan het Haagse en (inter)nationale dans-erfgoed. Vernieuwing en pluriformiteit zijn onderdeel van het beleid, net als educatie- en participatie-activiteiten voor jong en oud. Bij dit laatste wordt actief ingezet op het aantrekken van doelgroepen uit Den Haag die om uiteenlopende redenen minder snel een dansvoorstelling bezoeken.

Discipline: pop, jazz en urban-muziek
Functie: grootstedelijk poppodium
Een instelling met een uitgebreid, breed, veelzijdig en doorlopend popprogramma zowel voor de eigen podia als voor diverse andere poppodia in Den Haag. De instelling is met haar diverse podia – waaronder een met een schaalgrootte van minimaal 1000 bezoekers – en de faciliteiten die zij aan Haagse festivals biedt een vitaal onderdeel van de infrastructuur van de popsector. Ook ontwikkelt zij evenementen en initiatieven waarmee nieuwe doelgroepen kunnen worden aangetrokken. Vanuit Den Haag, maar ook van daarbuiten. De instelling is bovendien mede verantwoordelijk voor de Haagse keten van poppodia en -initiatieven in de stad op het gebied

van talentontwikkeling. Daarnaast is zij een belangrijke speler in het Haagse uitgaansleven en levert als zodanig een grote bijdrage aan een bloeiende nachtcultuur, waardoor zij mede-aanjager is van pluriformiteit binnen huidige en nieuwe muziekstromingen.

Discipline: theater
Functie: een theatergezelschap van nationaal belang
Een Haags theater met een stadsoverstijgende uitstraling, met een eigen gezelschap, een jeugd-gezelschap en een ontwikkelplek voor regietalenten en jonge theatermakers. De instelling waarborgt een hoogwaardig theateraanbod voor de grote zalen in Den Haag, maar ook daarbuiten. Ze draagt verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling en zet programma's op ten behoeve van cultuureducatie en -participatie voor jong en oud. Hierbij worden actief doelgroepen uit Den Haag betrokken die om uiteenlopende redenen minder snel theaterproducties bezoeken.

Discipline: film
Functie: een instelling die zich toelegt op het vertonen van (niet-commerciële) films
Een instelling die, buiten het reguliere commerciële aanbod om, het hele jaar door in Den Haag films uit verschillende landen vertoont. Van internationale klassiekers tot hedendaagse kwaliteitsfilms. De instelling agendeert met haar programmering en randprogrammering wereldwijd actuele onderwerpen en gaat op die gebieden de samenwerking aan met relevante partners. Met educatieprogramma's en door het bieden van een podium aan jonge (Haagse) filmmakers draagt de instelling ook verantwoordelijkheid voor talentontwikkeling en vernieuwing binnen de filmsector. In samenwerking met regionale, nationale en internationale organisaties ontwikkelt en deelt de instelling kennis op het gebied van filmfestivals, film-educatie, digitalisering en mediawijsheid.

Culturele instellingen die voor een van de bovengenoemde zes functies in aanmerking willen komen, moeten in hun aanvraag laten zien dat zij een stevige bijdrage leveren aan alle beleidsdoelstellingen van het Beleidskader 2025-2028. Zij passen de drie gedragscodes (Governance Code Cultuur, Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie) toe én vormen een visitekaartje voor de stad Den Haag. Ten slotte behoren zij tot het fundament van de Haagse culturele infrastructuur.

Beoordeling
Voor deze zes functies worden aparte budgetten vastgesteld tussen de € 1.050.001,- en de € 11.000.000,- per jaar (zie hoofdstuk 6), die worden opgenomen in de subsidieregeling meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028 – categorie C. Voor alle functies geldt dat alle culturele instellingen, die aan de eisen van de subsidieregeling voldoen, hiervoor een aanvraag in kunnen dienen, maar slechts één aanvrager komt in aanmerking voor een functie. Een functie kan dus niet door verschillende organisaties worden ingevuld. De kwaliteit van de aanvragen bepaalt welke aanvrager er voor de functie in aanmerking komt. De Adviescommissie 2025-2028 beoordeelt per functie de kwaliteit van de aanvragen aan de hand van de in de subsidieregeling opgenomen beoordelingscriteria.

5.5 Begrotingssubsidie voor drie systeeminstellingen

Den Haag heeft drie systeeminstellingen: CultuurSchakel, Stroom Den Haag en Popradar. Deze instellingen hebben een faciliterende, verbindende, kennisdelende en aanjagende rol op het gebied van respectievelijk cultuureducatie en -participatie, beeldende kunst en popmuziek. Daarnaast verlenen ze namens de gemeente subsidies aan kleinere partijen en individuele makers in de stad. Deze taken hebben we bewust bij de systeeminstellingen neergelegd omdat zij nauw betrokken zijn bij de sector en specifieke kennis en expertise in huis hebben die niet vanzelfsprekend bij de gemeente aanwezig zijn.

De Adviescommissie 2021-2024 vroeg zich in haar advies[23] af waarom deze instellingen binnen de systematiek van het meerjarenbeleidsplan worden beoordeeld, aangezien deze instellingen namens de gemeente taken uitvoeren en nauwelijks een artistiek profiel hebben. Het onderzoek[24] naar de systeemtaken van CultuurSchakel, Stroom Den Haag en Popradar bevestigde niet alleen het bovenstaande, maar benadrukte ook het belang van het beter borgen van vitale ondersteuning van de betreffende sectoren – cultuureducatie en -participatie, beeldende kunst en popmuziek – om zo ook het makersklimaat te versterken. De systeeminstellingen zijn daarom gebaat bij een andere subsidiesystematiek, passend bij hun rol en structurele functie in het Haagse bestel. Daarom worden zij voortaan via een begrotingssubsidie gefinancierd en maken zij geen onderdeel uit van het MJB 2025-2028.

CultuurSchakel
CultuurSchakel is de systeeminstelling van Den Haag op het gebied van cultuureducatie en -participatie. CultuurSchakel speelt een cruciale rol als expertisecentrum in het (verder) verankeren en verbinden van cultuureducatie binnen het brede schoolcurriculum (van voorschoolse educatie tot en met mbo) en van cultuurparticipatie in de vrije tijd van jong tot oud. CultuurSchakel begeleidt scholen en culturele instellingen bij het vormgeven van kunst- en cultuuronderwijs, denkt mee en faciliteert. Daarnaast ondersteunt CultuurSchakel aanbieders van amateurkunst en bemiddelt voor hen. Zij agendeert actuele ontwikkelingen en onderzoekt blijvend de kansen en mogelijkheden die er zijn om dit veld zo goed mogelijk te bedienen.
Via het subsidieloket van CultuurSchakel worden verschillende subsidies verstrekt vanuit de Subsidieregeling Haagse amateurkunst.

Stroom Den Haag
Stroom Den Haag is het Haagse kennis- en expertisecentrum voor beeldende kunst en voor kunst in de openbare ruimte. Deze systeeminstelling helpt de sector zich verder te ontwikkelen, onder meer via onderzoek en begeleiding van beeldend kunstenaars en beeldende kunstinstellingen. Ze heeft als taak om als aanjager en netwerker artistieke ontwikkelingen binnen de sector te stimuleren. En ze brengt verbindingen tot stand tussen diverse belanghebbenden (o.a. kunstenaars en kunstinstellingen, gemeente en publiek), bijvoorbeeld als adviseur op het gebied van kunst in de openbare ruimte en door het helpen vergroten van de zichtbaarheid en toegankelijkheid van beeldende kunst. Via het subsidieloket van Stroom Den Haag worden verschillende subsidies verstrekt.

24 Andersson Elffers Felix (2022). RIS315150 'Onderzoek naar de systeemtaken van CultuurSchakel, Stroom en Popradar'.

Popradar

Popradar vervult in Den Haag de rol van systeeminstelling door muzikanten een uitgebreid netwerk en andere faciliteiten te bieden. Zo'n functie is van groot belang voor de ontwikkelkansen van getalenteerde muzikanten[25]. Popradar fungeert als expertisecentrum, faciliteert talent (onder andere door het verstekken van subsidies aan makers), verbindt musici met Haagse podia en andere organisaties en biedt ruimte aan amateurverenigingen. Dit zijn taken die van structureel en essentieel belang zijn voor het behouden van de Haagse popcultuur zoals wij die kennen.

De Raad voor Cultuur betoogt in haar sectoradvies Muziek[26] dat de muzieksector een grote behoefte heeft aan een meer structurele verankering van de talentontwikkelingstaak in het landelijke, regionale en lokale beleid. Er worden door het hele land wel plekken en initiatieven voor talentontwikkeling ondersteund, maar dit gebeurt zelden op structurele basis, als vast en noodzakelijk onderdeel van beleid, en deze steun kan ook zo weer verdwijnen. Het advies pleit ervoor dat overheden en de sector in de toekomst nadrukkelijker per regio bekijken welke behoeften er bestaan aan talentontwikkelplekken en -initiatieven, rekening houdend met aanwezige opleidingen, producerende instellingen en musici, podia en festivals.

25 Den Haag Tweede Kamer der Staten-Generaal (2021). Initiatiefnota van het lid Kwint 'Naar vore! Plannen voor een gezonde popsector'.

26 Raad voor Cultuur (2019). 'De balans, de behoefte. Pleidooi voor een integraal, inclusief muziekbeleid'.

Den Haag kent geen kunstvakopleiding die zich specifiek op popmuziek richt. Ook is de (structurele) ondersteuning van talentontwikkeling, met name, in de popmuziek vanuit onze beleidsinstrumenten kwetsbaar. Met Popradar als systeeminstelling waarborgen we de continuïteit van de ontwikkeling van makers in de Haagse popsector en dragen we tevens bij aan het voornemen uit het Coalitieakkoord 2022-2026[7] om de Haagse popcultuur in de volle breedte te ondersteunen.

Beoordeling
De budgetten van de drie systeeminstellingen worden gebaseerd op de subsidies die zij momenteel uit het MJB 2021-2024 ontvangen. Deze bedragen zijn gereserveerd voor de systeeminstellingen en worden in mindering gebracht op het beschikbare subsidiebedrag voor het MJB 2025-2028, waaruit de systeeminstellingen voorheen werden gefinancierd. De systeeminstellingen dienen voor de beleidsperiode 2025-2028 een aanvraag in op basis van de in het Beleidskader 2025-2028 opgenomen beleidsdoelstellingen. Aan de Adviescommissie 2025-2028 wordt gevraagd om deze aanvragen te voorzien van een inhoudelijk advies met aandachtspunten, dat de gemeente meeneemt bij haar besluitvorming en in haar monitoring tijdens de beleidsperiode.

5.6 Begrotingssubsidie voor instellingen die gemeentelijke collecties beheren

De Adviescommissie 2021-2024 benadrukte in haar advies Kracht en kwetsbaarheid[23] het belang van cultureel erfgoed als medebepalend voor onze identiteit. Het maakt onze cultuur zichtbaar, bespreekbaar en breed toegankelijk. De Adviescommissie 2021-2024 wees erop dat de zorg voor deze gemeentelijke collecties een structurele taak is, die gebaat is bij een langdurigere en stabielere verbintenis tussen museum en de gemeente dan via het meerjarenbeleidsplan. In het MJB 2021-2024[27] gaven wij dan ook aan deze aanbeveling te zullen onderzoeken.

Financiering van het beheer van gemeentelijke collecties is de verantwoordelijkheid van de gemeenten (Algemeen kader interbestuurlijke verhoudingen cultuur OCW, IPO en VNG).
De collecties van Museum Bredius, Escher in Het Paleis, het Haags Historisch Museum, het Kunstmuseum (met KM21 en Fotomuseum) en het Museon/Omniversum zijn gemeentelijk eigendom en de musea zijn grotendeels voormalige, verzelfstandigde onderdelen van de gemeente. Bij deze verzelfstandiging is eind jaren negentig met het Haags Historisch Museum, Museon en toen nog het Gemeentemuseum een Beheerovereenkomst gesloten, waarbij de gemeente voor telkens dertig jaar de gemeentelijke collectie in beheer gaf aan de musea. Daarbij is onder meer ook vastgelegd dat jaarlijks (op basis van een begroting en ondernemingsplan) een instellingssubsidie wordt verleend.

De collectie in Museum Bredius is in gemeentelijk eigendom verkregen door een legaat van Abraham Bredius. Voor het beheer en de financiering is in 1988 een contract voor in beginsel onbepaalde tijd gesloten tussen de gemeente Den Haag en de Stichting Bredius Genootschap. De Adviescommissie 2021-2024 constateerde dat de strikte voorwaarden waaronder het legaat moet worden beheerd het voor Museum Bredius onmogelijk maken om aansluiting te blijven houden bij relevante ontwikkelingen in het museale veld. Dat betekent dat het museum geen gelijke kansen maakt op subsidiering in een tenderprocedure (waarbij aanvragen op basis

27 Gemeente Den Haag (2020) RIS306137 'Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2021-2024. Zee van mogelijkheden'.

van onderlinge vergelijking en objectieve beoordelingscriteria worden beoordeeld), terwijl de verantwoordelijkheid voor de collectie onverminderd overeind blijft.

Voor collectiebeheer gelden landelijke normen waaraan musea moeten voldoen en de Erfgoedwet stelt specifieke eisen aan de eigenaren van de collectie. Vanwege die eisen, de verantwoordelijkheid voor de collectie, de bij de verzelfstandiging gemaakte afspraken én de structurele, in de missie van de musea verweven taak van collectiebeheer, zien we een subsidieaanvraagbeoordeling in concurrentie met instellingen die deze taak niet hebben als een risico voor het collectiebeheer. Het advies van de Adviescommissie 2021-2024 meewegend, worden de instellingen met gemeentelijke collecties daarom voortaan via begrotingssubsidies gefinancierd en zij maken hierdoor geen onderdeel uit van het MJB 2025-2028.

Beoordeling
De budgetten van de betrokken instellingen worden gebaseerd op de subsidies die zij momenteel uit het MJB 2021-2024 ontvangen. Deze bedragen zijn gereserveerd voor de systeeminstellingen en worden in mindering gebracht op het beschikbare subsidiebedrag voor het MJB 2025-2028, waaruit deze instellingen voorheen gefinancierd werden. De instellingen dienen voor de beleidsperiode 2025-2028 een aanvraag in op basis van de in het Beleidskader 2025-2028 opgenomen beleidsdoelstellingen. Aan de Adviescommissie 2025-2028 wordt gevraagd deze aanvragen te voorzien van een inhoudelijk advies met aandachtspunten, dat de gemeente meeneemt bij haar besluitvorming en in haar monitoring tijdens de beleidsperiode. Een actueel collectieplan dat aansluit bij de normen van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed blijft een voorwaarde voor de musea met gemeentelijke collecties en ook de periodieke onafhankelijke inspecties van het collectiebeheer blijven gehandhaafd.

5.7 Begrotingssubsidie voor Amare

Stichting Amare vervult een unieke positie in de Haagse cultuur- maar ook onderwijssector. Naast een rijke culturele programmering van internationale dansvoorstellingen, tot Haags poptalent, tot cabaret en community arts is Stichting Amare de hoofdhuurder van het gebouw en verzorgt namens de gemeente de onderhuisvesting en daarbij behorende kosten van het Residentie Orkest, Nederlands Dans Theater en het Koninklijk Conservatorium. Hierdoor wordt Stichting Amare vanaf de komende beleidsperiode via een begrotingssubsidie gefinancierd.

Beoordeling
Het vastgestelde budget voor Amare is gebaseerd op de subsidies die de instelling momenteel uit het MJB 2021-2024 ontvangt, plus de aanvullende middelen die zij volgens het Actualisering dekkingsbesluit Amare (RIS 304964) krijgt toegewezen. Alleen het bedrag dat Amare in de beleidsperiode 2021-2024 vanuit MJB-middelen ontvangt, wordt in mindering gebracht op het beschikbare subsidiebedrag voor het MJB 2025-2028. Amare dient voor de beleidsperiode 2025-2028 een aanvraag in op basis van de in het Beleidskader 2025-2028 opgenomen beleidsdoelstellingen. Aan de Adviescommissie 2025-2028 wordt gevraagd deze aanvraag te voorzien van een inhoudelijk advies met aandachtspunten, dat de gemeente meeneemt bij haar besluitvorming en in haar monitoring tijdens de beleidsperiode.

6. Financieel kader Cultuur

6.1 Totstandkoming budget

Voor het bepalen van het totale budget van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 is dezelfde systematiek gehanteerd als voor de vorige beleidsperiode. Uitgangspunt is het beschikbaar gestelde budget in de MJB-periode 2021-2024 (€ 56,2 miljoen, prijspeil 2019), opgehoogd met de zogeheten trendbedragen ter compensatie van de inflatie en de toegevoegde middelen voortkomend uit de besluitvorming MJB 2021-2024. De inflatiecorrectie wordt jaarlijks door het college vastgesteld aan de hand van de Macro Economische Verkenning (MEV) van het Centraal Planbureau. Het budget is voorts opgehoogd met de € 1,4 miljoen die in het Coalitieakkoord 2022-2026 structureel beschikbaar is gesteld. Het budget voor het subsidiestelsel zoals beschreven in hoofdstuk 5 komt thans op € 66.340.000,- per jaar uit. Bij de in de drie subsidieregelingen op te nemen beschikbare bedragen zal aangesloten worden bij het dan actuele loon- en prijsniveau. Omdat ten tijde van het vaststellen van dit meerjarenbeleidsplan ook nieuwe coalitieonderhandelingen plaatsvinden en de begrotingsbehandeling daardoor op een later moment zal plaatsvinden, moet dit financiële kader als indicatief worden beschouwd. Het definitieve financiële kader wordt eind 2024 door de gemeenteraad vastgesteld bij de behandeling van de begroting voor 2025.

6.2 Verdeling budget

Het subsidiestelsel Cultuur is onderverdeeld in verschillende categorieën die elk hun eigen financieringsvorm en budget kennen. Hieronder is de verdeling van het minimale indicatieve budget van € 66.340.000,- weergegeven.

Verdeling MJB budget op hoofdlijnen

In totaal wordt € 1,76 miljoen per jaar toegevoegd aan het huidige beschikbare budget voor het MJB 2025-2028. Hiervan is € 1,4 miljoen afkomstig van het coalitieakkoord en € 0,36 miljoen van de Subsidieregeling Haagse kunst- en cultuurprojecten Den Haag 2021.

Onderwerp	Subsidie 2023	Beschikbaar MJB 2025	Verschil
Tweejarige subsidieregeling – categorie A	€ 45.000*	€ 500.000	€ 455.000
Vierjarige subsidieregeling – categorie B	€ 9.336.000**	€ 9.516.000	€ 180.000
Functies vierjarige subsidieregeling – categorie B (cultuurankers en openluchttheater)	€ 3.710.000	€ 4.450.000	€ 740.000
Functies vierjarige subsidieregeling – categorie C	€ 23.137.000	€ 23.375.000	€ 238.000
Begrotingssubsidies (Haagse musea / systeeminstellingen en Amare)	€ 28.351.000	€ 28.499.000	€ 148.000
Totaal	**€ 64.579.000**	**€ 66.340.000**	**€ 1.760.000**

* Dit bedrag is gebaseerd op het totaal van MJB-subsidie dat in 2023 verleend is aan instellingen die op basis van de hoogte van hun huidige MJB-subsidie dan wel de hoogte van de door hen in 2020 aangevraagde MJB-subsidie naar verwachting onder categorie A zullen aanvragen.

** Dit bedrag is gebaseerd op het totaal van MJB-subsidie dat in 2023 verleend is aan instellingen die op basis van de hoogte van hun huidige MJB-subsidie dan wel de hoogte van de door hen in 2020 aangevraagde MJB-subsidie naar verwachting onder categorie B zullen aanvragen.

	Jaarlijks beschikbaar budget, inclusief kosten gebruikersonderhoud (afgerond in duizendtallen)		
Tweejarige subsidieregeling – categorie A	**€ 500.000***		
Vierjarige subsidieregeling MJB Kunst en Cultuur 2025-2028 – categorie B	**€ 13.966.000**		
waarvan voor vierjarige subsidies		*€ 9.516.000*	
waarvan voor Cultuurankerfuncties (acht stadsdelen)		*€ 4.275.000*	
Centrum			€ 850.000
Escamp			€ 1.050.000
Haagse Hout			€ 200.000
Laak			€ 700.000
Leidschenveen-Ypenburg			€ 125.000
Loosduinen			€ 150.000
Scheveningen			€ 600.000
Segbroek			€ 600.000
waarvan voor Openluchttheater Zuiderpark		*€ 175.000*	
Vierjarige subsidieregeling MJB Kunst en Cultuur 2025-2028 – categorie C	**€ 23.375.000**		
symfonieorkest		€ 5.225.000	
multidisciplinair productie-ontwikkelhuis		€ 1.970.000	
dansgezelschap		€ 2.980.000	
grootstedelijk poppodium		€ 1.625.000	
nationaal theatergezelschap		€ 10.490.000	
filmhuis voor niet-commerciële films		€ 1.085.000	
Begrotingssubsidies			
Haagse musea met gemeentelijke collectie**	€ 20.137.000		
Kunstmuseum (met KM21 en Fotomuseum)		€ 11.970.000	
Museon		€ 5.389.000	
Haags Historisch Museum ****		€ 2.124.000	
Escher in Het Paleis ****		€ 398.000	
Museum Bredius		€ 256.000	
Systeeminstellingen**	€ 5.475.000		
CultuurSchakel		€ 2.404.000	
Stroom Den Haag		€ 2.414.000	
Popradar		€ 657.000	
Amare**/***	€ 2.887.000		
Totaal	**€ 66.340.000**		

Bovenstaande bedragen zijn gebaseerd op het prijspeil 2023 (inclusief trend 2023 op basis van MEV 2023). De uiteindelijke bedragen die in 2025 beschikbaar worden gesteld, zullen opgehoogd worden met de trendbedragen die in de periode tot 2025 nog beschikbaar komen. Dit houdt in dat instellingen en makers voor hun subsidieaanvragen het prijspeil van 2023 hanteren.

*) Een deel van dit bedrag (€ 360.000,-) is afkomstig van de bestaande Subsidieregeling Haagse kunst- en cultuurprojecten Den Haag 2021.

**) Deze instellingen worden via een begrotingssubsidie op naam gefinancierd en zijn hiermee geen onderdeel van het MJB 2025-2028.

***) Op basis van het Actualisering dekkingsbesluit Amare (RIS304964) ontvangt Amare jaarlijks aanvullend € 3.945.579,- (prijspeil 2023). Dit bedrag maakt geen deel uit van het MJB. Ook dit bedrag zal via een begrotingssubsidie beschikbaar worden gesteld.

****) De bedragen van beide musea worden gedurende de beleidsperiode 2025-2028, ten gevolge van de al geplande verbouwingen, mogelijk nog bijgesteld.

7. Duurzaam cultureel vastgoed

7.1 Cultureel vastgoed

De gemeente heeft een rijk bestand aan cultureel vastgoed. Van iconische gebouwen in het historische Museumkwartier tot stoere, oud-industriële panden in de Binckhorst. In deze 78 panden[28] bevinden zich podia, musea, broedplaatsen, atelierruimtes en andere voorzieningen die bijdragen aan het levendige kunst- en cultuurklimaat in onze stad. Ook bij verdere stedelijke gebiedsontwikkeling is het, voor de leefbaarheid in de betreffende gebieden, belangrijk dat er ruimte wordt gegeven aan kunst en cultuur.

Duurzaamheid is een van de speerpunten van de gemeente Den Haag. Een belangrijk aspect daarbij is de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed. De gemeentelijke panden worden energieneutraal gemaakt of klaargemaakt voor aansluiting op een schone energiebron.
Voor aanvang van eventuele werkzaamheden wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en kansen tot verduurzaming van de panden, waarbij rekening wordt gehouden met benodigd komend onderhoud.

7.2 Meerjarenonderhoudsplan

Culturele instellingen die in gemeentelijke panden gevestigd zijn, zijn verantwoordelijk voor het huurdersonderhoud zoals vastgelegd in het huurcontract met de gemeente. De gemeente neemt het eigenaarsonderhoud voor haar rekening en is daardoor verantwoordelijk voor het vervangen van (theater)installaties, zoals trekkenwanden en verwarmings- en luchtbehandelingsinstallaties. De verantwoordelijkheid voor de vervanging van de theaterinventaris ligt bij de huurder en de afschrijvingskosten hiervan moeten worden opgenomen in de exploitatiebegroting van de betreffende instelling. De aanvragers die gebruikmaken van een gemeentelijk pand zijn verplicht om een Meerjarenonderhoudsplan (MOP) (niet ouder dan één jaar op 1 februari 2024) in te dienen, waarin de uitgaven en reserveringen voor het onderhoud zijn opgenomen.

28 Gemeente Den Haag (2022). RIS312781 'Vastgoedmonitor 2021'.

8. Procedure en besluitvorming 2024

8.1 Subsidieregelingen MJB kunst en cultuur 2025-2028 – categorie B en C

Aanvraagprocedure
De subsidieregelingen meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028 – categorie B en C worden in oktober 2023 op de website van de gemeente Den Haag gepubliceerd. Vanaf dat moment zijn ook de inrichtingseisen en bijhorende formats die voor een subsidieaanvraag nodig zijn beschikbaar. Deze zijn op te vragen door een e-mail te sturen naar: kunstenplan@denhaag.nl. Subsidies worden uitsluitend verstrekt aan culturele instellingen met een rechtspersoonlijkheid die actief en aantoonbaar hun culturele activiteiten ontplooien in Den Haag.

Aanvragen voor vierjarige subsidies vallend onder de subsidieregelingen meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028 in de categorieën B en C kunnen vanaf **maandag 22 januari 2024 tot en met donderdag 1 februari 2024** digitaal worden ingediend. Aanvragen die later worden ingediend, worden geweigerd.

Kennismakingsgesprekken
De Adviescommissie 2025-2028 is op 24 januari 2023 ingesteld. De keuze om de Adviescommissie 2025-2028 ruim een half jaar voorafgaand aan de publicatie van de subsidieregelingen meerjaren-beleidsplan kunst en cultuur 2025-2028 in te stellen, komt voort uit de wens van de culturele sector en de gemeente zelf. Zo hebben de adviescommissieleden ruim de tijd om zoveel mogelijk organisaties in het culturele veld van Den Haag te leren kennen en zoveel mogelijk activiteiten te bezoeken. De kennismaking met de Haagse culturele sector wordt afgerond met een kort kennismakingsgesprek. Alle aanvragers (ook nieuwe aanvragers) worden eind december 2023 of begin januari 2024 uitgenodigd voor een dertig minuten durend gesprek met (een deel van) de Adviescommissie 2025-2028 en de ambtelijk secretaris. Deze gesprekken verlopen volgens een vooropgestelde gespreksleidraad en worden genotuleerd.

Beoordelingsprocedure
Alle in behandeling genomen aanvragen worden voorgelegd aan de Adviescommissie 2025-2028. De commissie beoordeelt de aanvragen op basis van beoordelingscriteria opgenomen in de subsidieregelingen. Hierbij maakt de Adviescommissie 2025-2028 gebruik van een puntentelling die automatisch resulteert in een rangschikking. De commissie hanteert geen kaasschaaf, maar een zaaglijn. De zaaglijn is een denkbeeldige lijn die het maximaal beschikbare budget markeert ten opzichte van het bedrag dat alle positief beoordeelde instellingen aanvragen. Dit betekent dat instellingen met een positief advies toch geen subsidie ontvangen wanneer de grens van het budget is bereikt.

Advies
De Adviescommissie 2025-2028 zal in juni 2024 haar advies aanbieden aan het college.
Hierin formuleert zij enerzijds haar beoordeling per aanvraag, voorzien van een solide onder-bouwing en motivering, en adviseert zij anderzijds over onderwerpen die nauw verbonden zijn met dit Beleidskader en de subsidieregelingen van de meerjarige beleidsplannen kunst en cultuur 2025-2028. Ook voorziet de Adviescommissie 2025-2028 instellingen die via een begrotings-subsidie gefinancierd worden van een inhoudelijk advies met aandachtspunten.

Besluitvorming

Het is de verantwoordelijkheid van het college dat het advies van de Adviescommissie 2025-2028 op zorgvuldige wijze en volgens de gestelde beoordelingscriteria tot stand is gekomen. Het college heeft hierbij een zogeheten vergewisplicht, waarbij het college zich er niet alleen van dient te vergewissen dat de procedure die de Adviescommissie 2025-2028 gevolgd heeft zorgvuldig was, maar ook dat het advies toereikend is om de genomen besluiten te kunnen 'dragen'. Indien dit beide het geval is dient het college het advies van de Adviescommissie 2025-2028 te volgen.

De reactie van het college op het inhoudelijke advies en het bijhorende verdelingsvoorstel van de Adviescommissie 2025-2028 maakt deel uit van het MJB 2025-2028, waarover het college besluit. Dit besluit kent een begrotingsvoorbehoud. Het budget voor het MJB 2025-2028 wordt opgenomen in de programmabegroting 2025 die de gemeenteraad begin november 2024 vaststelt. Op basis daarvan worden de financiële middelen beschikbaar gesteld om de subsidiebeschikkingen af te geven.

Planning 2023 en 2024

Wat	Wanneer	Wie
Vaststellen Beleidskader Kunst en Cultuur 2025-2028 – de beleidskaders en het financiële kader	7 september 2023	Gemeenteraad
Publiceren subsidieregelingen meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028 – categorie B en C	oktober 2023	College B&W
Deadline indienen subsidieaanvragen Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028	1 februari 2024	Culturele instellingen
Adviesperiode waarin de aanvragen door de Adviescommissie 2025-2028 worden beoordeeld	februari – mei 2024	Adviescommissie 2025-2028
Adviescommissie 2025-2028 overhandigt het advies aan het college	juni 2024	Adviescommissie 2025-2028
Collegebesluit Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 onder voorbehoud van vaststelling begroting 2025 door gemeenteraad	september 2024	College B&W
Vaststelling gemeentelijke begroting	november 2024	Gemeenteraad
Collegebesluit individuele beschikkingen	december 2024	College B&W

9. Bijlagen

Bijlage 1

Adviescommissie

De onafhankelijke Adviescommissie 2025-2028 heeft tot taak het college te adviseren over de verdeling van middelen aan de hand van de aanvragen die worden ingediend via de subsidieregelingen meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2025-2028. Zij kijkt daarbij naar de onderbouwing van de subsidieaanvragen en toetst die aan de beoordelingscriteria zoals opgenomen in de subsidieregelingen.

Samenstelling
De Adviescommissie 2025-2028 bestaat uit dertien kernleden[5] en twintig disciplineleden[29]. Voor de totstandkoming van de Adviescommissie 2025-2028 heeft een openbare wervingscampagne plaatsgevonden. Uit de 58 reacties die wij hebben ontvangen, zijn 20 kandidaten uitgenodigd en een groot aantal commissieleden is naar aanleiding van deze wervingscampagne aangesteld.

Rekening houdend met het sentiment dat de Adviescommissie 2021-2024 te weinig kennis had van specifiek de Haagse culturele sector zijn er voor de periode 2025-2028 drie commissieleden aangesteld die als adviseurs deel uitmaken van de Adviescommissie Haagse Kunst- en Cultuurprojecten. Circa een derde van de commissieleden voor de periode 2025-2028 woont of heeft in de (regio) Den Haag gewoond en brengt daardoor ook het perspectief van de kunst- en cultuurconsument mee. Dit geldt eveneens voor de leden die voorheen in de Haagse culturele sector hebben gewerkt, waarbij streng is gelet op onafhankelijkheid en het vermijden van belangenverstrengeling.

De volgende leden van de Adviescommissie zijn door het college benoemd:

- Freek Ossel - kernlid, voorzitter
- Rajae El Mouhandiz - kernlid theater
- Rebecca Sigmond - disciplinelid theater
- Dianne Zuidema - disciplinelid theater
- Özkan Gölpinar - kernlid letteren
- Bas Kwakman - disciplinelid letteren
- Erik Lindner - disciplinelid letteren
- Tanja de Boer - kernlid musea en collectiebeheer
- Arnoud van Aalst - disciplinelid musea en collectiebeheer
- Jip Hinten - disciplinelid musea en collectiebeheer
- Peter Fengler - kernlid beeldende kunst
- Alexandre Furtado Melville - disciplinelid beeldende kunst
- Julia van Mourik - disciplinelid beeldende kunst
- Rikkert Kremer - kernlid muziek (klassiek, oud, nieuw gecomponeerd)
- Primo Ish-Hurwitz - disciplinelid muziek (klassiek, oud, nieuw gecomponeerd)
- Maartje Valk - disciplinelid muziek (klassiek, oud, nieuw gecomponeerd)
- Jelena Barišić - kernlid muziek (pop, jazz, urban, elektronisch)
- Bér Engels - disciplinelid muziek (pop, jazz, urban, elektronisch)
- Martijn Kramers - disciplinelid muziek (pop, jazz, urban, elektronisch)

29 Gemeente Den Haag (2023). RIS315159 'Benoeming disciplineleden voor de Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028'.

- Peter Jansen - kernlid dans
- Leal van Herwaarden - disciplinelid dans
- Aukje Verhoog - disciplinelid dans
- Aiman Hassani - kernlid film
- Bouba Dola - disciplinelid film
- Harriët Mbonjani - disciplinelid film
- Dieneke Zwiers - kernlid cultuureducatie
- Stefanie van Gemert - disciplinelid cultuureducatie
- Maren Siebert - disciplinelid cultuureducatie
- Heleen Hameete - kernlid cultuurparticipatie
- Rachid Benhammou - disciplinelid cultuurparticipatie
- Ingrid Smit - disciplinelid cultuurparticipatie
- Münise Yavuz - kernlid jongerencultuur en festivals
- Jacqueline Stolmeijer-Arends - kernlid governance

Naast de ruime expertise die de leden op het gebied van de verschillende kunstdisciplines bezitten, is tevens ook brede kennis van diversiteit en inclusie, multidisciplinair werken, bedrijfsvoering, talentontwikkeling, internationalisering en digitale cultuur gewaarborgd.

Werkwijze

In lijn met het Reglement adviescommissie meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur Den Haag 2023[6] worden de aanvragen stapsgewijs beoordeeld. Per aanvraag wordt er een subcommissie ingesteld, bestaande uit minimaal één kernlid en twee disciplineleden. Deze subcommissie is belast met de voorbereiding van de beoordeling en maakt een eerste afweging.

Nadat alle subcommissies bij elkaar zijn gekomen en daarmee ook alle aanvragen zijn voorzien van een vooradvies, worden de aanvragen in de vergadering van de Adviescommissie 2025-2028 van hun definitieve scores voorzien. Tijdens deze vergadering wordt erop gelet dat alle aanvragen op een eenduidige en consistente wijze beoordeeld zijn, zodat alle adviezen deugelijk onderbouwd en toegelicht zijn.

Bijlage 2

Overige subsidieregelingen Cultuur

Naast de meerjarige subsidieregelingen heeft Cultuurbeleid nog andere subsidieregelingen die tot doel hebben de culturele sector sterker en diverser te maken. In het onderstaande overzicht zijn alleen de langlopende subsidieregelingen opgenomen.

Subsidieregeling Haagse kunst- en cultuurprojecten Den Haag (RIS307362)
Deze regeling heeft tot doel bij te dragen aan:
- een goed makersklimaat met ruimte voor talentontwikkeling;
- cultuur met een breed bereik van verschillende kunstdisciplines;
- de reflectie vanuit cultuur op maatschappelijke onderwerpen.

Subsidieregeling broedplaatsen (RIS312547)
Deze regeling heeft tot doel vernieuwing en experiment binnen de kunsten te stimuleren.

Subsidieregeling stimulering cultureel ondernemerschap (RIS304586)
Deze regeling heeft tot doel het ondernemerschap van culturele instellingen in Den Haag te stimuleren.

Subsidieregeling makers Den Haag 2021 (RIS306946)
Deze regeling heeft tot doel de (verdere) ontwikkeling van (jonge) makers onder begeleiding van een culturele organisatie te stimuleren.

Subsidieregelingen via de Systeeminstellingen
De systeeminstellingen CultuurSchakel, Stroom Den Haag en Popradar ondersteunen respectievelijk de amateurkunsten-, beeldende kunsten- en popsector door, onder meer, het verstrekken van subsidies.

Subsidieregelingen gerelateerd aan cultuur
Naast de beschreven subsidieregelingen kent de gemeente Den Haag subsidieregelingen voor evenementen, media en stadsdeelactiviteiten. Deze regelingen hebben niet tot hoofddoel het stimuleren van de culturele sector, maar kunnen hieraan wel bijdragen, net zoals dat geldt voor onze samenwerking met Voordekunst en Stichting Leergeld.

Bijlage 3

Totstandkoming inhoud Beleidskader 2025-2028

Evaluatie Meerjarenbeleidsplan kunst en cultuur 2021-2024
De ontwikkeling van de evaluatie van het MJB 2021-2024 vond tussen mei en november 2021 plaats. De uitvoering van het onderzoek was opgedeeld in twee fasen; fase 1 bestond uit een terugblik en reconstructie van het afgelopen MJB-proces, fase 2 bestond uit vooruitkijken naar het toekomstige MJB-proces. Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen is op verschillende manieren informatie verzameld.

Interviews
- 5 gesprekken met 22 culturele instellingen
- 3 gesprekken met 20 ambtenaren van de gemeente Den Haag
- 2 gesprekken met 6 leden van de Adviescommissie 2021-2024
- 1 gesprek met de wethouder Cultuur
- 3 gesprekken met 7 gemeenteraadsleden
- 4 gesprekken met betrokkenen bij de procedure in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en het Fonds Podiumkunsten

Bij de instellingen is rekening gehouden met variatie van instellingen in grootte, discipline, aangevraagd subsidiebedrag, adviesoordeel, subsidie afgewezen/toegewezen, nieuw in MJB/ eerder in MJB, wel/geen bezwaar ingediend.

Lerende sessies
- 4 lerende sessies met de gemeenteraadscommissie, beleidsambtenaren, de wethouder Cultuur en zeven instellingen (waarbij wederom rekening is gehouden met dezelfde variatie van instellingen). In deze lerende sessies werden de bevindingen en suggesties besproken.

Enquête
Alle 103 culturele instellingen die een subsidieaanvraag hebben ingediend waren uitgenodigd om deel te nemen aan een online enquête. Zo kreeg iedere instelling de kans om haar mening te geven over de procedure. Uiteindelijk reageerden 59 instellingen (een respons van 57%).

Cultuurvisie Den Haag 2033
Bij de ontwikkeling van de Cultuurvisie Den Haag 2033 is er in de periode tussen april en november 2022 naar veel mensen in de stad geluisterd. Veel bewoners hebben hun mening laten horen tijdens het participatietraject en circa vierduizend mensen hebben de enquête ingevuld. Daarnaast hebben professionals van verschillende achtergronden input geleverd. En er zijn uiteraard veel gesprekken gevoerd met de cultuurmakers van de stad: de instellingen en de kunstenaars.

De verschillende thema's van de Cultuurvisie Den Haag 2033 zijn besproken met de volgende gesprekspartners c.q. tijdens de hieronder vermelde gesprekken:

Opgaven voor de stad
- 13 gesprekspartners van verschillende beleidsafdelingen van de gemeente Den Haag
- 3 rondetafelgesprekken met 18 vertegenwoordigers uit de culturele sector, het bedrijfsleven, stadsontwikkeling, economie, onderwijs, bibliotheken, welzijn, toerisme en internationalisering

Foto van de culturele sector
- 10 gesprekken met 73 vertegenwoordigers uit 10 culturele disciplines
- 20 gesprekken met accounthouders van de afdeling cultuur

Verdiepende gesprekken
- 10 gesprekken met in totaal 23 deelnemers van de culturele sector, broedplaatsen, gemeente, en de gemeenteraad
- 1 gesprek met het Haags Cultuuroverleg, met daarin een brede vertegenwoordiging van de culturele sector
- 1 jongerenlab, waarin 10 Haagse jongeren deelnamen, onder leiding van een jongerentrendwatcher

Bewonersparticipatie
- 49 diepte-interviews met bewoners uit Den Haag
- 84 deelnemers aanwezig bij 2 rondetafelgesprekken voor Haagse bewoners
- 3657 ingevulde enquêtes door Haagse bewoners en nog eens 329 ingevulde enquêtes door betrokkenen van buiten de stad

Klankbord
- 3 klankbordgroep-bijeenkomsten, met daarin telkens 13 vertegenwoordigers uit de Haagse culturele sector

Colofon

Dit is een uitgave van
Gemeente Den Haag
Onderwijs, Cultuur en Welzijn
Spui 70
2500 DN Den Haag

Tekst
Cultuurbeleid gemeente Den Haag

Beeldmateriaal
Omslag foto: Alice in Wonderland, De Dutch Don't Dance Division. Foto: Menno van der Meer
Pag. 4: Hitting True North, Kalpanarts. Foto: Bowie Verschuuren
Pag. 6: Film, Museon-Omniversum. Foto: onbekend
Pag. 9: Een andere wereld – Escher, Kunstmuseum. Foto: Franc Doho
Pag. 10: Amadeus, OPERA2DAY & HNT & Theater Alliantie. Foto: Joris van Bennekom
Pag. 13: MAP BROM, Mariska. Foto: Mark Arends
Pag. 15: Haar wereldbeeld, Alexine Tinne. Foto: Billie-Jo Krul
Pag. 16: Festival Sniester, Popdistrict. Foto: Wouter Vellekoop
Pag. 18: De Staat, Paard. Foto: Parcifal Werkman
Pag. 21: Museumnacht Den Haag, Mauritshuis. Foto: Jorn Baars
Pag. 22: Non-Profit At all Cost, Nest. Foto: Goed Folk
Pag. 24: Ryoki Ikeda – les percussions strasbourg, Rewire 2022. Foto: Parcifal Werkman
Pag. 28: De Sociale Tafel – Kerstdiner, in theater De Vaillant. Foto: Ruby Monterie
Pag. 33: Nederlands Dans Theater (NDT). Tar and Feathers - Jiří Kylián. Dansers: Scott Fowler, Thalia Crymble. Foto: Joris-Jan Bos
Pag. 34: Prinsjesdagconcert – Residentie Orkest. Foto: Eduardus Lee
Pag. 37: Coriolanus, Het Nationale Theater. Foto: Kurt van der Elst
Pag. 39: La Traviata, strandopera Festival Classique. Foto: Anne Reitsma
Pag. 40: Dewa Alit, Rewire 2022. Foto: Parcifal Werkman
Pag. 45: Krokuskabaal, Laaktheater. Foto: Jeffrey Grouwstra van Kijklab
Pag. 48: Katie Koss, Paard café. Foto: Parcifal Werkman
Pag. 51: Opera Melancholica – OPERA2DAY. Foto: Marco Borggreve
Pag. 52: The Gaia Hypothesis – Lindertje Mans. Foto: Joris-Jan Bos
Pag. 55: WASTELAND, The Grey Space in the Middle. Foto: Alex Heuvink
Pag. 56: Gevel van Zaal 3. Foto: Soft Turbo
Pag. 58: Hoogtij. Foto: Eva Rietbergen
Pag. 59: Tentoonstelling Ouders, Fotomuseum. Foto: Roos Jooren Photography
Pag. 62: Maya Felixbrodt. Foto: Pieter Kers beeld.nu
Pag. 63: Voetnoot, theater De Vaillant. Foto: Eveline van Egdom
Pag. 69: Airman, Another Kind of Blue. Foto: David Middendorp

Redactie
Cultuurbeleid gemeente Den Haag
TekstAppeal

Vormgeving
Dienst Bedrijfsvoering
Multimedia

Juni 2023